MINISTERSTWO KULTURY i SZTUKI

BIULETYN INFORMACYJNY

ROK I • WARSZAWA • NR. 1

BIULETYN INFORMACYJNY
MINISTERSTWA KULTURY I SZTUKI

BIULETYN INFORMACYJNY

MINISTERSTWA KULTURY I SZTUKI

Listopad - grudzień 1947

ROK I • WARSZAWA • NR 1

Tłoczono w Drukarni NKW SL. Warszawa, Skolimowska 5. B-45555

O D   R E D A K C J I

Zgodnie z zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki wydawany będzie BIULETYN INFORMACYJNY Ministerstwa Kultury i Sztuki ilustrujący prace wszystkich działów Ministerstwa Kultury i Sztuki, a mianowicie: literatury, muzyki, plastyki, teatru, nadzoru estetyki produkcji, współpracy kulturalnej z zagranicą, muzeów i ochrony zabytków, centralnego instytutu kultury, instytutu badania sztuki ludowej, przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Kultury i Sztuki.

Biuletyn Informacyjny ukazywać się będzie w drugiej połowie każdego miesiąca.

DEPARTAMENT MUZYKI

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Przedmiotem działalności Departamentu Muzyki jest organizacja zawodowego i amatorskiego ruchu muzycznego i opieka nad nimi; obejmuje on działy następujące:

1. Szkolnictwo muzyczne
2. Filharmonie i orkiestry
3. Teatry operowe
4. Upowszechnienie muzyki
5. Prasę muzyczną i kontrolę wydawnictw muzycznych
6. Instytucje o charakterze naukowo badawczym
7. Rozdział instrumentów
8. Rewindykację i konserwację zbiorów i bibliotek muzycznych
9. Koordynację zagadnień muzycznych z Min. Oświaty, Min. Obrony Narodowej, Polskim Radiem, Biurem Współpracy z Zagranicą, Centralnym Instytutem Kultury i organizacjami społecznymi i zawodowymi.
10. Stypendia, zapomogi, subwencje.

Szkolnictwo Muzyczne.

Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 17.XII.1946 r. ustaliło zasady nowego ustroju szkolnictwa muzycznego. W wyniku tej reformy szkolnictwo dzieli się na 2 typy: a) szkoły zawodowe, b) szkoły niezawodowe, zwane umuzykalniającymi.

Szkoły zawodowe kształcą uczniów na zawodowych muzyków i dzielą się na:

1) niższe, 5-cioletnie, kształcące dzieci między 7 a 14 rokiem życia,

2) średnie 6-cioletnie, kształcące młodzież między 12 a 20 rokiem życia; ukończenie szkoły średniej daje prawo do wykonywania zawodu muzyka (członek orkiestry, ilustrator audycji muzycznych, nauczyciel szkoły niższej i umuzykalniającej, organista itp.) oraz do wstąpienia do wyższej szkoły muzycznej,

3) wyższe, 4-letnie, kształcą artystów i pedagogów dla wszystkich stopni szkół muzycznych, dzielą się one na wydziały:

   I. Kompozycji, teorii i dyrygentury,

   II. Instrumentalny (Sekcje: fortepianu, instrumentów smyczkowych, instrumentów dętych),

   III. Wokalny.

   IV. Pedagogiczny.

Charakter eksperymentalny mają szkoły łączące program nauczania muzycznego z ogólnokształcącym. Są to: Państwowa Powszechna Szkoła Muzyczna w Katowicach oraz Państwowe Liceum i Gimnazjum Muzyczne w Katowicach.

W nowym roku szkolnym 1947/48 utworzona została Państwowa Wyższa Szkoła Operowa w Poznaniu, której zadaniem jest przygotowanie śpiewaków-solistów, chórzystów oraz dyrygentów i reżyserów do pracy w teatrach operowych.

Szkoły umuzykalniające mają za zadanie wychowanie publiczności koncertowej, zbliżenie szerszych warstw społeczeństwa do muzyki oraz podniesienie poziomu muzykowania amatorskiego.

Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dnia 6 lipca 1945 r. powołana została Komisja Programowa Szkolnictwa Muzycznego, złożona z 65 wybitnych muzykologów i muzyków-pedagogów polskich pod przewodnictwem ob. Janusza Miketty. Komisja ta jest organem opiniodawczym i doradczym Ministerstwa. Poszczególne jej sekcje zajmowały się opracowaniem planów i programów dla poszczególnych typów szkół. Programy przedmiotów praktycznych w liczbie 43 zostały już rok temu oddane do druku Polskiemu Wydawnictwu Muzycznemu w Krakowie i w najbliższym czasie druk ich zostanie ukończony. Obecnie przygotowuje się ostateczną redakcję programów przedmiotów teoretycznych, które niebawem ukażą się w druku. Ostatnio powołana została Sekcja Terminologiczna, której powierzono opracowanie i ustalenie jednolitej terminologii muzycznej.

Z inicjatywy Komisji Programowej Szkoln. Muz., działającej przy Ministerstwie i według jej wskazówek opracowywane są podręczniki dla szkół muzycznych i wydawana jest Biblioteka metodyczna.

Ponadto Biuro Komisji Programowej opracowuje bibliografię dydaktyki muzycznej i utrzymuje kontakty z zagranicą, sprowadzając obce programy, podręczniki, katalogi itp.

Wykaz szkół muzycznych na terenie kraju:

Państwowych:

1.	Wyższych	7	liczba uczni		570
2.	Średnich	10	,,	,,	1923
3.	Różnych	9	,,	,,	2569
4.	Umuzykalniających	3	,,	,,	1063

Niepaństwowych:

1.	Wyższych	1	liczba uczni		20
2.	Średnich	27	,,	,,	1493
3.	Niższych	75	,,	,,	11747
4.	Umuzykalniających	39	,,	,,	3538
				Razem	22923

Filharmonia Warszawska.

Dnia 10 października odbył się pierwszy po 9-ciu latach inauguracyjny koncert Państwowej Filharmonii Warszawskiej, pod dyrekcją Mieczysława Mierzejewskiego z udziałem Henryka Sztompki (fortepian). Na koncert przybyli: przedstawiciele Rządu, oraz świata muzycznego i partii politycznych. W programie wykonano: „Fantazję polską“ I. Paderewskiego, „Morskie Oko“ — Z. Noskowskiego, „Kościół Panny Marii“ — P. Perkowskiego i „Anhellego“ — L. Różyckiego.

Drugi koncert pod dyrekcją Mierzejewskiego i Wilczaka z udziałem Ekiera i Koczalskiego poświęcony był twórczości Chopina z okazji 98-ej rocznicy śmierci. Wykonane były koncerty fortepianowe.

Koncert czwarty był powtórzeniem drugiego. Poza tym dany był koncert Gliera na sopran i orkiestrę w wykonaniu Ewy Bandrowskiej-Turskiej.

Piąty koncert Filharmonii poświęcony został muzyce rosyjskiej, pod dyrekcją Mierzejewskiego z udziałem pianisty Kleina.

Również muzyce rosyjskiej poświęcony był jeden z ostatnich koncertów Państwowej Filharmonii, którym dyrygował radziecki dyrygent Konstanty Iwanow. Partie fortepianowe tego koncertu wykonał Lew Oborin.

Filharmonia Katowicka.

Filharmonia Katowicka oprócz stałych tygodniowych koncertów symfonicznych będzie 4 razy w miesiącu objeżdżać ośrodki robotnicze, najbardziej upośledzone pod względem koncertowym. Filharmonia ta w porozumieniu z Okręgową Komisją Związków Zawodowych utrzymywać będzie ścisłą współpracę ze świetlicami robotniczymi. W tegorocznym planie koncertowym przewidzianych jest 40 koncertów, bądź we własnej sali Filharmonii, bądź też w świetlicach robotniczych przy ośrodkach fabrycznych lub kopalniach.

Filharmonia Bałtycka.

Filharmonia Bałtycka w Sopocie — ośrodek umuzykalnienia na Polskim Wybrzeżu — prowadziła działalność koncertową w tegorocznym sezonie letnim organizując koncerty z cyklu „Muzyka dla świata pracy“. Cykl ten obejmował 10 koncertów z prelekcjami. Poszczególne koncerty powiązane były ze sobą tematami i stanowiły całość, której wysłuchanie dawało najbardziej elementarne wiadomości muzyczne. Każdy z tych koncertów powtarzany był w różnych miejscowościach Wybrzeża.

W listopadzie odbył się inauguracyjny koncert Państwowej Filharmonii Robotniczej w Poznaniu pod dyrekcją St. Wisłockiego.

Pozostałe Filharmonie tj. Krakowska, Łódzka, Robotnicza w Poznaniu, Wrocławska i Lubelska kontynuują swoją działalność. Prócz nich istnieją także orkiestry symfoniczne w Bydgoszczy, Kielcach, Częstochowie.

Zespoły kameralne.

W chwili obecnej istnieją w Polsce następujące zespoły kameralne:

Trio Wiłkomirskich,
Kwartet Polskiego Radia,
„ Polski w Poznaniu,
„ Krakowski
„ Syrewicza w Krakowie.

Zespoły o charakterze ludowym.

Do nich zaliczają się:

1. Włościańska Orkiestra Namysłowskiego w Zamościu, prowadząca objazdową akcję koncertową z programami muzyki ludowej,

2. Orkiestra Ludowa w Toruniu rozwijająca podobną działalność na terenie Pomorza,

3. Kapela Świętokrzyska zachowuje tradycje muzyki ludowej swojego regionu. Ostatnio brała udział w uroczystościach Dni Świętokrzyskich.

4. Kapela Lubuska złożona z dudziarzy, kobziarzy, skrzypków i śpiewaków-autochtonów, występująca podobnie jak orkiestra Namysłowskiego w strojach ludowych, kultywuje oryginalną muzykę lubuską, tkwiącą korzeniami w tradycjach muzyki wielkopolskiej.

5. Odbyły się koncerty zespołów ludowych:

22.VI. Konkurs chórów kościelnych w Oliwie i zlot świetlicowych ludowych zespołów — w Gdańsku.

13.VI. Konkurs chórów województwa krakowskiego w Krakowie,

23.VI. Zjazd i konkurs chórów ludowych w Płocku, zorganizowany przez Okręg Mazowiecki Ludowego Instytutu Muzycznego.

O P E R Y

Z Opery Warszawskiej.

Przebudowana i powiększona scena Muzyczno-Operowa w Warszawie w najbliższym okresie przewiduje wystawienie całego szeregu oper, między innymi: „Sprzedana Narzeczona“ — Smetany, „Uprowadzenie z Seraju“ — Mozarta i „Cyganeria“ — Pucini‘ego.

Ze sceny muzyczno - operowej w Krakowie.

Krakowska scena muzyczno-operowa rozpoczęła nowy sezon wznowieniem opery „Straszny dwór“ — Moniuszki. Przewiduje się wystawienie „Madame

Butterfly", „Eugeniusza Onegina", „Opowieści Hoffmana", oraz wznowienie „Traviaty" i „Cyrulika Sewilskiego" z gościnnymi występami Ewy Bandrowskiej-Turskiej.

Z Opery Poznańskiej.

Operowy Teatr Wielki w Poznaniu został pod koniec września poddany pod kontrolę Komisji Państwowej Opery Poznańskiej, która przygotuje upaństwowienie opery. W najbliższym czasie planuje się wystawienie dwóch baletów: „Jezioro łabędzie" — Czajkowskiego, „Svantevit" — Perkowskiego oraz „Noc na Łysej Górze" Mussorgski'ego.

Z Opery Śląskiej.

Opera Śląska w Bytomiu rozpoczęła swój sezon wystawieniem opery Gounauda „Faust" z „Nocą Walpurgii". Opera Dolnośląska we Wrocławiu w najbliższym czasie zamierza wystawić „Sprzedaną Narzeczonę" Smetany.

UPOWSZECHNIENIE MUZYKI

W czerwcu br. Departament Muzyki rozpoczął opracowywanie szeroko zakrojonych planów upowszechnienia. W sierpniu br. odbyła się zorganizowana przez Centralny Instytut Kultury Konferencja Muzyczna w Szklarskiej Porębie z udziałem szeregu wybitnych muzyków z całej Polski, na której zostały opracowane wytyczne dla zrealizowania upowszechnienia muzyki. W miesiącu wrześniu br. powołana została przez Ministra Kultury i Sztuki Komisja Upowszechnienia Muzyki, która podzieliła się na sekcje:

1. Sekcja szkoleniowa pracowników muzycznych ruchu amatorskiego
2. Sekcja repertuarowa dla muzycznego ruchu amatorskiego
3. Sekcja koncertów masowych
4. Sekcja organizacyjna.

Najpilniejszymi do zrealizowania zadaniami Komisji są:

a) przeszkolenie około 250 dyrygentów zespołów chóralnych i instrumentalnych,

b) stworzenie odpowiedniego repertuaru dla zespołów amatorskich oraz popieranie i organizowanie konkursów i zjazdów ruchu amatorskiego.

c) koncerty masowe,

d) zagadnienie twórczości dla mas,

e) zagadnienie upowszechnienia muzyki we wsiach,

f) współpraca z K. C. Z. Z., T. U. R.-em, Polskim Radiem, Wojskiem Polskim i organizacjami społecznymi,

g) zagadnienie muzyki w szkolnictwie ogólnokształcącym.

INSTYTUCJE NAUKOWO-BADAWCZE

Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie zajmuje się badaniami nad twórczością Chopina, opieką nad domkiem w Żelazowej Woli, Konkursami Chopinowskimi, zbiera rękopisy Chopina, bibliografię, literaturę i ikonografię oraz dyskotekę wszystkich nagrań płytowych utworów Chopina. Obecnie w związku ze zbliżającym się Rokiem Chopinowskim przygotowuje się nowe wydanie dzieł Chopina pod redakcją prof. J. Turczyńskiego i L. Bronarskiego, wykonane według wskazówek i notatek Ignacego Paderewskiego. Ponadto Instytut Fr. Chopina organizuje w swej salce przy ul. Zgoda 15 koncerty Chopinowskie, rozpoczęte w obecnym sezonie recitalem Zbigniewa Drzewieckiego.

Archiwum Fonograficzne w Poznaniu, istniejące jako Sekcja Muzyczna Instytutu do Badań Sztuki Ludowej zajmuje się zbieraniem i utrwalaniem muzyki ludowej dla celów naukowych i artystycznych.Jest to jedyna placówka tego rodzaju w Polsce i znaczenie jej jest tym poważniejsze, że pieśń ludowa zanika obecnie ze względu na radiofonizację wsi i wprowadzenie muzyki jazzowej i akordeonu.

Czasopisma muzyczne.

W Krakowie ukazuje się dwutygodnik „Ruch Muzyczny" pod redakcją Mycielskiego, Rutkowskiego i Broszkiewicza.

W Łodzi wychodzi „Poradnik Muzyczny" przy Ludowym Instytucie Muz.

W Poznaniu ukazuje się organ Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewaczych „Śpiewak".

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Kurs dla nauczycieli.

W Krakowie odbył się dwutygodniowy kurs dla nauczycieli lekcji słuchania muzyki, jako przedmiotu nauczania w szkołach umuzykalniających.

Dwie nowe szkoły umuzykalniające.

W najbliższym czasie Ludowy Instytut Muzyczny otwiera przy Państwowym Zakładzie Naukowym w Krzeszowicach szkołę umyzykalniającą. Szkoła będzie miała za zadanie wychowanie muzyczne młodzieży kształcącej się w zakładzie Krzeszowickim.

W Jarosławiu została uruchomiona szkoła muzyczna im. Fr. Chopina. Kierownictwo szkoły objęło Jarosławskie T-wo Przyjaciół Muzyki.

Obrady Sekcji Komisji Programowej.

W dniach 5 i 6 grudnia obradowała w Krakowie Sekcja Szkół Umuzykalniających Komisji Programowej Szkolnictwa Muzycznego. Celem obrad było usta-

lenie programów przedmiotów teoretycznych i praktycznych w szkołach umuzykalniających.

W dniu 21 i 22 grudnia odbyło się w Poznaniu posiedzenie sekcji terminologicznej Komisji Programowej Szkolnictwa Muzycznego. Celem obrad było ustalenie jednolitej terminologii dla polskiego słownictwa muzycznego.

Nowe pieśni masowe.

Przygotowuje się obecnie wydanie 100 wybranych pieśni polskich z chóralnej literatury XIX w. dla użytku zespołów amatorskich.

Ustaleniem wyboru pieśni zajmuje się sekcja repertuarowa Komisji Upowszechnienia Muzyki.

Piosenki dla wojska.

W porozumieniu z Min. Obr. Nar., Dep. Muzyki i Zw. Kompoz. Polskich, utworzona została wspólna Rada Muzyczna przy Domu Żołnierza Polskiego, której zadaniem jest ocena i wybór popularnych pieśni wojskowych.

W skład Rady Muzycznej weszli przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Sztuki: mgr. W. Rudziński, dr. Z. Lissa i J. Sokorski, przedstawiciele M.O.N.: ppłk. Radkowski, mjr. Wysocki i mjr. Zielnik, przedstawiciele Zw. Kompozytorów Polskich: Z. Mycielski i W. Lutosławski.

Piosenka popularna.

Mając na celu stworzenie artystycznej wartościowej muzyki popularnej Związek Kompozytorów Polskich postanowił dokonać szeregu zamówień u najwybitniejszych kompozytorów na utwory masowe. Powołana Komisja w składzie: Zygmunta Mycielskiego, wiceprezesa Zw. Komp. Pol., Stefana Jarocińskiego i dr. Zofii Lissa, V.-dyrektora Dep. Muzyki, ustaliła cztery typy utworów masowych: 1) jednogłosowe pieśni masowe, 2) pieśni chóralne, 3) utwory orkiestrowe na tzw. zespół odeonowy elastyczny (taniec, marsz, suitę, fantazję, uwerturę itp.), 4) literatura pedagogiczna.

Ponadto Komisja ustaliła listę kompozytorów, którzy otrzymają zamówienia na utwory muzyczne.

Muzyka polska zagranicą.

W początkach przyszłego roku wyjeżdża na gościnne występy do Berlina i kilku większych miast niemieckich dyrygent i kompozytor Andrzej Panufnik. Będzie on dyrygował koncertami muzyki kompozytorów polskich dawnych i obecnych jak również muzyki radzieckiej. Wraz z nim jedzie również Ewa Bandrowska-Turska, która będzie wykonywać partie solowe.

W programie muzyki polskiej przewidywane są utwory: Karłowicza, Moniuszki, Dankowskiego, Joniewicza, Szałowskiego, Panufnika, Spisaka, Palestra, Szabelskiego, Kasserna i Szymanowskiego.

Polscy stypendyści.

Do Budapesztu wyjechała jako stypendystka — skrzypaczka Wanda Wiłkomirska, laureatka II nagrody na zeszłorocznym Międzynarodowym Konkursie w Genewie.

Kwartalnik Muzyczny.

Z początkiem 1948 r. wznowione zostanie wydawnictwo „Kwartalnik Muzyczny“, który wychodził w latach 1928 — 1934. Redaktorem naczelnym będzie prof. dr. Adam Chybiński. Sekretarzem odpowiedzialnym — dr. Józef Chomiński. W skład Komitetu redakcyjnego wejdą ob. ob. prof. dr. Zdzisław Jachimecki, ks. doc. Hieronim Feicht, doc. dr. Zofia Lissa, dr. Stefania Łobaczewska, rektor Kazimierz Sikorski, kompozytor Zygmunt Mycielski i mgr Marian Sobieski. Przyszli współpracownicy rekrutują się spośród wybitnych muzyków, muzykologów, kompozytorów i krytyków polskich oraz państw słowiańskich.

Zgłoszono już szereg prac i artykułów gotowych do druku.

Nagrody muzyczne

Nagrodę muzyczną m. Krakowa sąd konkursowy przyznał prof. Janowi Maklakiewiczowi za dzieło: „Uwertura Praska“ i inne kompozycje muzyczne.

Nagrodę muzyczną m. Łodzi uzyskała prof. H. Dobkiewiczowa-Kijeńska.

Wywiad z dr. Lissa.

Genewska gazeta „Offner Tagblat“ z dnia 17.XI. zamieszcza wywiad z doc. dr. Z. Lissa, poruszający sprawy obecnego życia muzycznego w Polsce.

Utwory Polskich Kompozytorów w Radio francuskim.

Radio francuskie zwróciło się o wykaz utworów kompozytorów polskich celem ich ewentualnego wykonania w roku 1948.

Polska Encyklopedia muzyczna.

Przystąpiono do wstępnych prac nad przygotowaniem polskiej encyklopedii muzycznej, której redakcję powierzono prof. Karolowi Stromengerowi.

Zabezpieczenie zbiorów muzycznych.

Komisja do Zabezpieczenia Zbiorów Muzycznych oraz delegaci Departamentu Muzyki zajmują się zabezpieczeniem cennych zbiorów poniemieckich i wydobywaniem z gruzów Filharmonii Warszawskiej biblioteki Filharmonii Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego. W ramach tej akcji przewieziono do Warszawy z Krakowa i Ziem Odzyskanych cały szereg cennych dzieł muzykologicznych.

Zbiory te po rozsortowaniu przekazywane są stopniowo różnym instytucjom muzycznym, jak szkoły, filharmonie, opery itp.

Koordynacja prac Pol. Radia i Dep. Muzyki.

W dniu 6.XII. odbyła się pod przewodnictwem ob. Ministra Dybowskiego wspólna konferencja Dep. Muzyki i Pol. Radia. Konferencja miała na celu koordynację prac tych dwóch instytucji na odcinku muzycznym.

Ogólnopolski Katalog muzyczny.

Przygotowuje się sporządzenie ogólnego katalogu utworów na zespoły symfoniczne, celem stworzenia podstaw dla prawidłowo zorganizowanej wymiany partytur i materiałów orkiestrowych między poszczególnymi zespołami na terenie kraju.

DEPARTAMENT LITERATURY I KSIĄŻKI

Departament Literatury i Książki podjął wstępne prace przy organizowaniu dwóch instytutów:

1. Instytutu Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej,
2. Instytutu Przekładowego.

Instytut przekładowy będzie prowadził rejestr tłumaczy i projektowanych przez nich prac. Wydawcy muszą zgłaszać utwory, przeznaczone do przekładu. Najlepsze przekłady będą nagradzane. Opinie o przekładach, zgłoszonych do publikacji książkowej, przekazywane będą komisji do spraw Papieru Drukowego przy Prezydium Rady Ministrów.

Instytut posiadać będzie ewidencję cudzoziemskich tłumaczy i książek polskich, tłumaczonych na języki obce. Planowane jest urządzanie corocznych wystaw p. t. „Książka polska za granicą" oraz zapraszanie zagranicznych tłumaczy jako stypendystów na okresowy pobyt w Polsce.

W pracach Instytutu brać będą udział komisje, złożone z literatów, specjalistów, tłumaczy i rzeczoznawców spośród profesorów literatury.

Konkurs na pieśń masową.

Departament Literatury i Książki rozpisał zamknięty konkurs na pieśń masową o następującej tematyce:

1) Walka w okresie okupacji
2) Odbudowa:
   a) odbudowa Warszawy
   b) odbudowa przemysłu
3) Lenino
4) Świerczewski
5) Bohaterzy walk
6) Warszawa, powstanie
7) Hymn górników
8) Wyścig pracy
9) Robotnik — gospodarz fabryki
10) Ziemie Odzyskane
11) Morze — wybrzeże
12) Marynarze polscy
13) Westerplatte
14) Mężowie stanu — bohaterzy pracy
15) O tematyce słowiańskiej.

Termin nadesłania prac powierzonych najwybitniejszym poetom polskim upływa z dniem 15.I.1948 r. Konkurs ten przyczyni się niewątpliwie do ustalenia wysokiego poziomu polskiej pieśni.

Studium literackie dla młodych pisarzy.

W styczniu 1948 r. Departament Literatury i Książki organizuje tygodniowe studium literackie dla młodych pisarzy. Studium zgromadzi wybitnych wykładowców oraz najwybitniejszych pisarzy starszego pokolenia, którzy się podzielą doświadczeniami swego warsztatu pisarskiego z najmłodszymi naszymi poetami, prozaikami, dramatopisarzami i krytykami. W ramach studium przewidziana jest również kwestia techniki scenariusza filmowego. Projektowane studium o charakterze seminaryjnym, pierwsze w dziejach kształcenia literackiego młodzieży, stanowi próbę bezpośredniego oddziaływania pisarza, krytyka i socjologa na początkujących literatów i stanie się punktem wyjścia dla dalszych prac Departamentu Literatury i Książki w tej dziedzinie.

Uczestnicy studium pochodzą z następujących dzielnic kraju:

Warszawa	—	17 osób
Łódź	—	8 „
Kraków	—	5 „
Szczecin	—	3 „
Wrocław	—	2 „
Poznań	—	1 „
Katowice	—	1 „

Nieznana jest jeszcze w chwili obecnej liczba uczestników z Lublina, Gdańska, Torunia i Bydgoszczy.

Ramowy zakres prac obejmuje:

1. Podzielenie się przez starszych literatów doświadczeniami własnego warsztatu pisarskiego i omówienie istniejących wypowiedzi na ten temat (np. E. A. Poe, Majakowski itd. oraz wyników ankiety „Jak powstaje wiersz“ przeprowadzonej przez „Okolicę Poetów“) oraz pokazanie na materiale porównawczym rękopisów, jak pisarz dochodził do ostatecznego kształtu swoich utworów.
2. Referaty o zagadnieniach ideologicznych i technicznych literatury, np. zagadnienia:
   a) prądów literackich,
   b) rodzajów, gatunków i stylów literackich,
   c) przejawów estetyzmu i dekadentyzmu,
   d) uspołecznienia literatury,
   e) pozytywnego bohatera,
   f) kwestii wzorów itp.
3. Seminaria analityczne: przeprowadzenie analizy odpowiednio dobranych tekstów dla zilustrowania podstawowych przeobrażeń literatury, dających się zaobserwować w okresie międzywojennym i po wyzwoleniu:
   a) powieść (przeobrażenie w kierunku realizmu),
   b) poezja (przezwyciężanie formalizmu),
   c) dramat (zagadnienie gatunków i przezwyciężanie indywidualizmu),
   d) krytyka,
   e) scenariusze filmowe (zagadnienia techniczne),
   f) zagadnienia techniki przekładowej.

Konkurs na sztukę dla świetlic.

Departament Literatury i Książki rozpisał za pośrednictwem „Świetlicy Krakowskiej" zamknięty konkurs na sztukę sceniczną, jednoaktową, przeznaczoną dla świetlic robotniczych i chłopskich o różnorakiej tematyce, jak zagadnienia: odbudowy kraju, przemian struktury wsi, powstań śląskich, renegactwa narodowego, akcji osiedleńczej na Ziemiach Odzyskanych, walk wyzwoleńczych. Termin zamknięcia konkursu w dniu 31.I.1948 r.

DEPARTAMENT TEATRU

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Do zakresu działania Departamentu Teatru Ministerstwa Kultury i Sztuki należy piecza nad twórczością dramatyczną i odtwórczością.

Wynikiem tych prac było zorganizowanie w ciągu dwóch lat na terenie R.P. 38 teatrów dramatycznych i 23 młodzieżowych, podczas gdy przed wojną było 26 teatrów dramatycznych i znikoma liczba młodzieżowych.

Powołano do życia poważnie usytuowane teatry państwowe: Państwowy Teatr Polski w Warszawie, Państwowy Teatr Wojska Polskiego w Łodzi, Państwowy Teatr im. St. Wyspiańskiego w Katowicach, Państwowy Teatr Polski w Poznaniu oraz Państwowy Teatr Dolnośląski we Wrocławiu.

Wychodząc z założenia, że czynnik urzędniczy nie może własnymi siłami działać organizacyjnie, a zwłaszcza twórczo, Ministerstwo Kultury i Sztuki powołało do współpracy dwa organy ściśle fachowe, a mianowicie: Komisję Repertuarową i Komitet Doradczy. Organy te skupiają najwybitniejszych fachowców w Państwie: artystów, teatrologów, reżyserów, pedagogów, dramaturgów i krytyków teatralnych.

W trosce o nowe siły aktorskie Departament Teatru zorganizował zawodowe uczelnie (vide „Szkolnictwo zawodowe").

Zastosowano zasadę planowania repertuaru, dzięki której Departament Teatru, opierając się na opinii ciał doradczych, zmusza w znacznym stopniu teatry do ograniczania sztuk bezwartościowych na korzyść klasycznej literatury i współczesnej twórczości literackiej. Obowiązująca zasada grania 3,5 sztuk polskich w sezonie jest prawie wszędzie przestrzegana.

Wydano zarządzenia ograniczające nadmierną ilość rozrywki lekkiej, niewychowawczej, jako to rewii, lichej komedii muzycznej itp. Wprowadzono zasadę, że w każdym teatrze winien być kierownik literacki, z reguły zawodowy pisarz, członek Związku Zawodowego Literatów Polskich.

Oprócz teatrów państwowych poważniej usytuowanych, Departament Teatru popiera finansowo działalność 30 teatrów zawodowych, 20 teatrów młodzieżowych i teatrów lalki, 100 wybiniejszych zespołów amatorskich, 12 szkół aktorskich i baletowych. Ponadto udziela zasiłków i stypendiów dla kształcenia młodzieży.

Frekwencja w teatrach w Polsce jest trzykrotnie wyższa niż przed wojną — teatr został upowszechniony, w znacznej mierze z widowisk korzystają Związki Zawodowe i młodzież ucząca się, dla których wprowadzono ulgi biletowe od 50 — 75%.

Celem upowszechnienia teatru wśród najszerszych mas, Departament Teatru zorganizował w r. b. imprezę letnią p. n. „Teatr na Wiśle": na barce ciągnionej przez holownik na trasie wodnej Warszawa — Gdańsk — Kraków dane było

widowisko dla mieszkańców wsi i miasteczek, na które złożyły się: opera Moniuszki „Flis“ oraz balet „Wesele Krakowskie“. Ogólna frekwencja wyniosła 140.000 widzów bezpłatnych.

Powstały w tym czasie 3 czasopisma teatralne: miesięcznik „Teatr“, „Łódź Teatralna“ i „Listy z Teatru“ — częściowo przy pomocy Ministerstwa Kultury i Sztuki.

W lipcu r. 1947 Ministerstwo Kultury i Sztuki zorganizowało Konkurs Szekspirowski, który miał na celu konfrontację zamierzeń teatrów z wynikami na polu artystycznym oraz zaznajomienie najszerszych warstw społeczeństwa ze szczytami dramaturgii światowej.

Komisja repertuarowa.

Komisja Repertuarowa Departamentu Teatru spełnia następujące czynności:

1) ocenia wszystkie nowe sztuki dramatyczne polskie,
2) ocenia sztuki dramatyczne zagraniczne zgłaszane przez agencje teatralne, dyrektorów teatrów bądź z własnej inicjatywy,
3) ocenia przekłady sztuk obcych,
4) wysuwa na podstawie przeczytanych sztuk postulaty w sprawach repertuarowych.

Skład Komisji: J. Iwaszkiewicz, J. Kreczmar, K. Kuryluk, J. N. Miller, W. Padwa, J. Pański, L. Schiller.

Komitet Doradczy.

Zadaniem Komitetu Doradczego jest ścisła współpraca w bieżących bardziej zasadniczych zagadnieniach organizacyjnych z Departamentem Teatru.

Skład Komitetu: D. Damięcki, J. Kreczmar, L. Schiller, A. Szyfman przewodniczący: dyrektor Departamentu Teatru.

Szkolnictwo Zawodowe.

Zadaniem tego działu jest nadzór, opieka i organizowanie szkolnictwa teatralnego i choreograficznego na terenie całej Polski w miastach posiadających do tego odpowiednie warunki (stały, stojący na wysokim poziomie teatr, wyższe uczelnie itp.). Celem szkolnictwa jest dostarczenie nowego narybku artystów dramatycznych, reżyserów, dramaturgów, kierowników literackich i sprawozdawców teatralnych, baletmistrzów, tancerzy i tancerek scenicznych oraz personelu technicznego dla teatrów, jak maszynistów, elektrotechników, stolarzy teatralnych, charakteryzatorów itp.

Szkolnictwo teatralne pod względem stopnia dzieli się na wyższe i średnie, pod względem typu (rodzaju) na dramatyczne i techniczno-plastyczne, pod względem charakteru na państwowe i niepaństwowe.

Obecnie jest czynna jedna Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna typu nieakademickiego z rektorem L. Schillerem, dwie państwowe średnie szkoły dramatyczne w Warszawie i w Krakowie, trzy szkoły średnie dramatyczne niepaństwowe bez przedmiotów ogólno-kształcących, trzy szkoły techniczno-teatralne, w tym Państwowe Liceum Techniczno-Teatralne w Warszawie, Szkoła Charak-

teryzacji Artystycznej dla Teatru i Filmu w Łodzi i Studio Dramatyczne Lalek w Krakowie.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna jest zorganizowana na wzór wyższych uczelni. Posiada trzy wydziały: aktorski, reżyserski dramaturgiczny. Ogółem Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna liczy 170 słuchaczów.

Przy Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej czynne są trzy kursy :

1) Kurs dla Instruktorów Teatrów Niezawodowych

2) Kurs dla Scenografów

3) Kurs dla Aktorów i Reżyserów Opery.

Nauka w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej trwa na Wydziale Aktorskim i Reżyserskim trzy lata, na Wydziale Dramaturgicznym dwa lata. Absolwentów obowiązuje roczna praktyka w teatrze szkolnym lub w teatrze wskazanym przez szkołę. Kurs dla Scenografów i dla Aktorów i Reżyserów Opery trwa dwa lata. Kurs dla Instruktorów jeden rok.

Uczniami zwyczajnymi Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej mogą zostać osoby — ze świadectwem liceum teatralnego, ogólnokształcącego, lub szkoły dramatycznej średniej, — które nie przekroczyły 25 lat życia.

Nauka w średnich szkołach dramatycznych, przygotowujących do zawodu aktorskiego, trwa trzy lata.

Ogółem w szkołach średnich dramatycznych jest 219 uczniów, w szkołach teatralno-technicznych — 50.

Uczniami szkół dramatycznych mogą zostać osoby w wieku nieprzekraczającym 25 lat, które wykażą się świadectwem ukończenia gimnazjum lub szkoły równorzędnej.

W szkołach średnich dramatycznych i technicznych w zakres przedmiotów nauczania wchodzą tak przedmioty praktyczne, jak i teoretyczne.

Do zakresu działalności i kompetencji Departamentu Teatru obok szkolnictwa teatralnego należy i szkolnictwo choreograficzne. To ostatnie jest jeszcze w stanie porządkowania i organizowania się, ustalania typów i stopni szkół, programów, planów i metod nauczania.

Szkół choreograficznych jest dwadzieścia siedem.

Wynagrodzenia dla reżyserów.

Ministerstwo Kultury i Sztuki w związku z przedstawionymi wnioskami w sprawie norm wynagrodzeń reżyserskich w sezonie 1947/48 zawiadomiło ZZASP oraz teatry na terenie R. P., że w porozumieniu z Centralnym Urzędem Planowania i Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej ustaliło następujące zasady, określające minimum i maksimum tych wynagrodzeń:

A. Reżyserzy angażowani nie na stałe pobory, nie pełniący żadnych innych funkcji w teatrze (występujący na gościnnych występach):

Grupa I. Teatry państwowe i czołowe w rozumieniu konwencji.

1. Za wykonanie dzieła reżysersko-inscenizacyjnego wynagrodzenie ryczałtowe od zł. 60.000.-— do zł. 180.000.—

Wysokość honorarium uzależniona jest od a) czasu pracy (2 miesiące prób i conajmniej 1 miesiąc przygotowania) i b) rodzaju sztuki, z tym, że stawka

maksymalna należy się tylko wybitnym reżyserom za wystawienie sztuk, wymagających ze względu na swój charakter szczególnie intensywnego i twórczego opracowania.

Grupa II. Teatry inne.

Za wykonanie dzieła reżysersko-inscenizacyjnego honorarium ryczałtowe od 40.000.— do 80.000.— z tym. że jako zasadę przyjmuje się wszystkie warunki, wymienione w Grupie I, z wyjątkiem okresu pracy, którego minimum przewiduje sie w Grupie II na jeden miesiąc prób i conajmniej pół miesiąca przygotowań.

B. Reżyserzy angażowani na stałe, czy też pełniący inną funkcję w teatrze.

1. Reżyser stały: gaża miesięczna konwencyjna według indywidualnej umowy nie przekracza najwyższej gaży aktorskiej w danym teatrze z prawem 25 proc. dodatku w razie stałego dozorowania wszystkich wystawianych sztuk.

2. Aktor - reżyser:

a) gaża aktorska oraz za wystawienie sztuki dodatek od 50 do 75 proc. do gazy w okresie przygotowywania i prób z danej sztuki (2 do 3 miesiące) lub,

b) wynagrodzenie ryczałtowe od sztuki w wysokości od 14.000 — 32.000. a w teatrach państwowych i czołowych w rozumieniu konwencji honorarium ryczałtowe zł. 40.000 — 90.000 pod warunkami wymienionymi w Grupie I (czas pracy, rodzaj sztuki, wyjątkowe kwalifikacje reżysera).

3. Dyrektor - reżyser:

a) gaża dyrektorska oraz za wystawienie sztuki dodatek od 50 do 75 proc. do gaży w okresie przygotowywania sztuki i prób (1 do 2 miesięcy), a w teatrach państwowych i czołowych w rozumieniu konwencji honorarium ryczałtowe od zł. 40.000 — 90.000, zależnie od warunków wymienionych w Grupie I (czas pracy, rodzaj sztuki, kwalifikacje reżyserskie).

4. Reżyser - scenograf:

Zasada analogiczna jak w p. 2 (aktor - reżyser).

5. Wynagrodzenie za reżyserowanie w warsztacie reżyserskim (kandydaci na reżyserów) zł. 10.000 — 20.000 od sztuki.

Wymienione we wszystkich grupach stawki obejmują całość wynagrodzenia za prace reżysersko-inscenizacyjne. Pobieranie wynagrodzeń procentowych za te prace jest nie dopuszczalne. Sprawa wynagrodzeń (tantiem) za daleko idące ściśle literackie przeróbki utworów, o wyraźnych znamionach dzieła, korzystającego z ochrony prawa autorskiego, będzie uregulowana osobną decyzją w porozumieniu ze Związkiem Zawodowym Literatów Polskich i ZAIKS-em.

Prace Wydziału Programowego

Do Wydziału Programowego wpłynęło w czasie od 1.XI do 15.XII 1947 r. 38 sztuk, w tym z AGTIF-u 15 sztuk, od autorów dramatycznych 16 sztuk, od dyrekcji teatrów 6 sztuk, z M. S. Z. 1 sztuka. (Wśród tych sztuk trzy w języku francuskim).

Wydział Programowy zaopiniował 9 sztuk — z opinią „Wydział Programowy nie widzi przeszkód" 4 sztuki, z opinią „Sztuka nie nadaje się do wystawienia" 5 sztuk.

Pozostałe sztuki są w czytaniu Komisji Repertuarowej i lektorów Wydziału Programowego.

W tym czasie Wydział przeprowadził szereg korespondencji z AGTIF-em. z dyrekcjami teatrów oraz z Biurem Współpracy z Zagranicą.

W dalszym ciągu Wydział Programowy prowadzi prace nad Katalogiem Wznowień.

Studio dramatyczne Teatru Lalek

W październiku b. r. zostało otwarte w Krakowie przy ul. św. Jana 6 Sturio Dramatyczne Teatru Lalek. Zadaniem Studia Dramatycznego Teatru Lalek jest wszechstronne i staranne kształcenie w sztuce teatru lalek typu zawodowego, teoretyczne i praktyczne przygotowanie aktorów, reżyserów, plastyków-kompozytorów, tancerzy-poruszaczy lalek, instruktorów teatrów lalek, techników scenicznych itp.

Uczniami Studia Teatru Lalek mogą zostać osoby w wieku nieprzekraczającym 30 lat, które wykażą się świadectwem ukończenia gimnazjum lub szkoły równorzędnej. Nauka bezpłatna, okres nauki 3 lata.

W I A D O M O Ś C I B I E Ż Ą C E

Miesiąc wymiany kulturalnej ze Związkiem Radzieckim

W związku z miesiącem wymiany kulturalnej z Z. S. R. R. wystawiono w teatrach na terenie R. P. szereg sztuk klasyków rosyjskich, jak: Gogola „Rewizor“ i „Ożenek“, Czechowa „Oświadczyny“, Gorkija „Mieszczanie“, Ostrowskiego „Wilki i owce“.

Ze sztuk współczesnych wystawiono sztukę młodzieżową „Starzy przyjaciele“ Malugina i „Rosyjskie zagadnienie“ dramaturga sowieckiego Simonowa. Premiera sztuki „Rosyjskie zagadnienie“ odbyła się w Teatrze Wojska Polskiego w Łodzi.

Równocześnie we wszystkich teatrach odbyły się wieczory poetyckie poświęcone przyjaźni polsko-radzieckiej o urozmaiconych programach od klasyków rosyjskich do autorów współczesnych rosyjskich i polskich. Z tych ostatnich szczególnie była polecona przez Departament Teatru twórczość polskich poetów z ostatniego okresu wspólnych walk z Niemcami (Szenwald, Ważyk, Słobodnik, Putrament i inni).

Rok Bolesława Prusa

W związku z setną rocznicą urodzin Bolesława Prusa Ministerstwo Kultury i Sztuki, pragnąc jak najszerzej spopularyzować twórczość znakomitego pisarza zaleciło teatrom włączenie w tegoroczny repertuar utworów jego. Departament Teatru posiada adaptacje następujących utworów: „Faraon“ w adapt. St. Jedlewskiego i Klingerowej, „Lalka“ E. Sokólskiej i „Placówka“ J. Morawskiej.

Akademia ku czci Juliusza Osterwy

W Państwowym Teatrze Polskim pod protektoratem Marszałka Sejmu Władysława Kowalskiego oraz Ministra Kultury i Sztuki Stefana Dybowskiego, odbyła się 23 listopada 1947 r. Akademia ku czci Juliusza Osterwy z udziałem artystów: Państwowego Teatru Polskiego, Miejskich Teatrów Dramatycznych oraz Teatru Nowego. Zagaił Akademię prezes ZZASP-u ob. D. Damięcki, słowo wstępne wygłosił ob. Jerzy Zawieyski. Dochód przeznaczono na fundusz im. Juliusza Osterwy.

Manifestacja przyjaźni polsko-czechosłowackiej

W Teatrze Powszechnym TUR w Krakowie odbyła się polska premiera sztuki wybitnej autorki czeskiej Olgi Scheinpflugowej p. t. „Wyspa diabelska". Przedstawienie zmieniło się w niezwykle serdeczną manifestację przyjaźni polsko-czechosłowackiej, gdyż na premierę przybyli: autorka sztuki oraz przedstawiciel Związku Pisarzy Czechosłowackich A. C. Nor. Po drugim akcie publiczność wywołała autorkę, do której na scenie przemówił przedstawiciel Zarządu Głównego TUR, ob. Winiewicz, prezes Tow. Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej rektor Goetel, przedstawiciel pisarzy polskich ob. Jerzy Andrzejewski oraz dyrektor teatru ob. Aleksander Rodziewicz.

Teatry dramatyczne dla dzieci i młodzieży i teatry lalek.

Ministerstwo Kultury i Sztuki opiekuje się następującymi teatrami dla dzieci i młodzieży, dramatycznymi i lalkowymi, konwencjonowanymi przez Z. A. S. P., oraz jeszcze niekonwencjonowanymi, pozostającymi w stadium organizacji i wyszkolenia.

Teatry dramatyczne dla dzieci i młodzieży, konwencjonowane przez Z. A. S. P., zawodowe:

Nazwa teatru	Dyrektor	Miasto i ulica
„Dzieci Warszawy"	Klement. Krymko	Warszawa, Karowa 31.
Teatr Miejski „Jaskółka"	H. Starska	Warszawa, Marszałkowska 69
„Wesoła Gromadka"	R.T.P.D. M. Biliżanka	Kraków, Karmelicka 4.
Lalki i aktora	H. Lubicz-Kirschke i M. d'Alphonse	Poznań, św. Marcina 8.
„Teatr dziecka"	Jan Dorman	Sosnowiec, Puławskiego 6.

Teatry lalek konwencjonowane przez Z. A. S. P., zawodowe:

Warszawski teatr aktora i lalki „Groteska" i „Niebieskie Migdały", z tymczas. siedzibą w Krakowie	Z. Stanisławska H. Ryl Wład. Jarema	Kraków, ul. św. Jana 6.

Nazwa teatru	Dyrektor	Miasto i ulica
„Baj“	Szczepan Baczyński	Warszawa, Słowackiego 15.
„Guliwer“	I. Krężlewicz-Sowicka i T. Sowicki	Warszawa, Królewska 13.
Teatr lalek R.T.P.D.	St. Zenis — M. Janic	Łódź, Nawrot 27.
„Baj Pomorski“	J. Piekarska	Toruń, Król. Jadwigi 20.

Teatry lalek jeszcze niekonwencjonowane przez Z. A. S. P.

„Faramuszka“	W. Ulanowski	Łódź, Piotrkowska 96.
„Teatr Łątek“	Ewa Totwen	Gdańsk - Wrzeszcz, ul. Rokossowskiego 5.
„Ateneum“	Jul. Glatty	Katowice, Jordana 6/20.
„Teatr Harcerzy“	Komenda Chorągwi Harcerzy	Białystok, Warszawska 57.
„Teatr Czar“	Leopold Grzyb	Katowice, Francuska 12.
„A kuku“	St. Kurman	Kutno, Warszaw. Przedmieście 38.
„Teatr lalek w Lesznie“	Ed. Zaborowski	Leszno, Marcinkowskiego 12.
„Dla wszystkich“	Al. Żołnierkiewicz	Legnica, Powstańców 3.
„Teatr Bajek“ (objazdowy, kukiełki)	Zofia Stryjeńska	Kraków — Warszawa.

SPIS

Teatrów Zawodowych w sezonie teatralnym 1947/48.

Nazwa Teatru	Dyrektor	Miasto	Ulica
Państwowy Teatr Polski	A. Szyfman	Warszawa	Karasia 2
Miejskie Teatry Dramatyczne (nacz. dyr.)	E. Poreda	„	Zamojskiego 20
a) „Comoedia“	„	„	Szwedzka 2/4
b) „Powszechny“	„	„	Zamojskiego 20
c) „Rozmaitości“	„	„	Marszałkowska 8
d) „Mały“	„	„	„ 81
e) „Miniatury“	„	„	„ 69
Teatr „Placówka“	L. Schiller	„	Królewska 13
Teatr Nowy	J. Tuwim	„	Puławska 39
Państw. T. Wojska Pol.	L. Schiller	Łódź	Jaracza 32
Teatr Powszechny TUR	„	„	11 Listopada 21
Teatr Kam. Domu Żołn.	M. Melina	„	Daszyńskiego 34
Teatr Żydowski	M. Lipman	„	Jaracza 2
Teatr im. S. Żeromskiego	H. Moryciński	Kielce	Sienkiewicza 32
Teatry Miejskie (2 sceny)	T. Krotke	Częstochowa	Kilińskiego 13
Teatr Miejski	M. Chmielarczyk	Lublin	Narutowicza 17
Teatr Miejski	Wł. Szypulski	Białystok	Rynek Kośc. 3
Teatr Miejski im. St. Jaracza	J. Strachocki	Olsztyn	1 Maja 3

Nazwa Teatru	Dyrektor	Miasto	Ulica
Teatr Miejski im. J. Osterwy	Al. Gąssowski	Gorzów Wlkp.	Teatralna 8
Teatr Miejski „Wybrzeże“	I. Gall	Gdynia	Pl. Grunwaldzki
Teatr Kamer. „Wybrzeże“	„	Sopot	Rokosowskiego 35
Teatr Miejski	W. Horzyca	Bydgoszcz	Al. 1 Maja 68
Teatr Ziemi Pomorskiej	„	Toruń	Pl. B. Limanowskiego
Państw. Teatr Polski	Wł. Stoma	Poznań	27 Grudnia 28
Teatr Nowy	Z. Szczerbowski	„	Dąbrowskiego 5
Państwowy Teatr Dolnośląski	J. Walden	Wrocław	Świdnicka 23
Państwowy Teatr Śląski im. St. Wyspiańskiego (2 sceny)	Wł. Krasnowiecki	Katowice	Rynek
Teatr Polski	St. Kwaskowski	Bielsko-Cieszyn	Bielsko, 1 Maja 1
Teatr Miejski	J. Pelszyk	Sosnowiec	Teatralna 4
Śląski Teatr Powszechny Ziemi Opolskiej	St. Staśko	Opole	Traugutta 1
Miejskie Teatry Dramatyczne:		Kraków	Pl. św. Ducha
a) Miejski Teatr im. J. Słowackiego	Br. Dąbrowski	„	„
b) Miejski Stary Teatr (2 sceny)	Wł. Woźnik	„	Pl. Szczepański 1
Teatr Powszechny TUR	Al. Rodziewicz	„	Karmelicka 4
Teatr Ziemi Rzeszowskiej	K. Biernacki	Rzeszów	Sokoła 9
Teatr Polski	S. Czosnowski	Szczecin	Swarożyca 5
Teatr Mały	N. Szczurkiewiczowa	„	Korzeniowskiego 3
Teatr Miejski im. W. Bogusławskiego	St. Winiecki	Kalisz	Częstochowska 2
Teatr Miejski	Z. Łozińska	Jelenia Góra	3 Maja
Teatr Miejski	O. Rjamski	Koszalin	Zwycięstwa 36
Teatr Miejski	H. Biegańska-Płachecka	Świdnica	

Teatry muzyczne i rewiowe

Nazwa Teatru	Dyrektor	Miasto	Ulica
Teatr Praskiej Rewii	J. Nel	Warszawa	Zygmuntowska 8
Teatr Komedii Muzycznej	Zb. Szczerbowski	Poznań	Dąbrowskiego 5
Teatr „Lutnia"	Wł. Szczawiński	Łódź	Piotrkowska 243
Teatr Miniatur „Syrena"	J. Jurandot	„	Traugutta 1
Teatr Muzyczno- Rewiowy	Z. Kalinowicz	Wrocław	Rzeźnicza 12
Teatr Sat.-Literacki „Osa"	T. Sutt	Łódź	Zachodnia

Teatry objazdowe.

Teatr Objazdowy TUR przy Teatrze Powszechnym	Al. Rodziewicz	Kraków	Karmelicka 4
Teatr Objazdowy Lalek (p. teatry lalek)			
Dolnośląski Teatr Żydowski	J. Kurlender	Wrocław	Włodkowica 9

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Zmiana na stanowisku dyrektora Departamentu Teatru.

Dnia 31 grudnia ustąpił na własne życzenie dyrektor Departamentu Teatru ob. Michał Rusinek.

Dnia 1 stycznia 1948 r. stanowisko dyrektora Departamentu Teatru objął ob. Stanisław Ryszard Dobrowolski.

DEPRTAMENT PLASTYKI

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Departament Plastyki powołany jest do spraw związanych z zagadnieniami plastyki i szkolnictwa plastycznego. Czuwa nad rozwojem i rozbudową plastyki przez planową i programową opiekę nad twórczością artystyczną, związkami, stowarzyszeniami plastyków, organizacją upowszechnienia plastyki wśród całego społeczeństwa, organizacją i administracją szkolnictwa artystycznego plastyki.

Departament dzieli się na trzy działy:

1) ogólny,

2) opieki nad twórczością i upowszechniania sztuki,

3) szkolnictwa.

W zakres prac Działu Upowszechniania Sztuki wchodzą samodzielne referaty: sztuki ludowej, wydawnictw związanych z plastyką, fotografiki, architektury.

Sharmonizowanie aktywności twórcy i odbiorcy jest istotnym zadaniem planowania w zakresie plastyki, które idzie w kierunku tworzenia warunków dla należytego rozwoju twórczości, odpowiedniego szkolenia artystycznego i prawidłowej akcji rozprowadzenia zdobyczy kulturalnych oraz upowszechnienia wartości kulturalno-artystycznych.

W bilansie dotychczasowych osiągnięć należy stwierdzić, że w okresie 2 lat powojennych dwa tysiące plastyków zrzeszonych w Związku Polskich Artystów Plastyków zostało skierowanych do ich warsztatów pracy, stworzono i uporządkowano sieć ośrodków kształcenia plastyków i odbiorców sztuki. Rozpoczęto szeroką akcję wprowadzenia plastyków do przemysłu i rękodzieła.

Sieć szkolnictwa artystycznego plastyki przedstawia się jak następuje:

2 Akademie Sztuk Pięknych (Warszawa — Kraków)

6 Wyższych Szkół Plastycznych

8 Liceów Technik Plastycznych

10 Liceów Sztuk Plastycznych

4 Szkoły i Kursy o typie szkolnictwa średniego.

Dep. Plastyki zorganizował 20 Ognisk Kultury Plastycznej, których zadaniem głównym jest kształcenie odbiorcy sztuki.

W ciągu 1947 roku Dep. Plastyki zorganizował 200 wystaw, które ustaliły poziom i wartość plastycznych osiągnięć, subwencjonował 5 wydawnictw periodycznych, poświęconych zagadnieniom plastyki: „Architektura“, „Głos Plastyków“, „Przegląd Artystyczny“, „Nauka i Sztuka“, „Świat fotografiki“, udzielił 35 artystom stypendiów na wyjazdy zagraniczne i 28 na studia w kraju.

Ogłoszono następujące konkursy w ciągu 2-go półrocza 1947 r.:
na rzeźbę „Sport",
na plafon i tkaninę do sali Rady Miasta St. Warszawy,
na plakat ONZ,
na plakat dla Targów Gdańskich,
na Godło Festiwalu Muzyki Słowiańskiej,
na karty do gry,
na konkursy olimpijskie (malarstwo, grafika, rzeźba).

Konkurs na Godło Państwa.

Sprawa Godła Państwowego stała się sprawą bardzo pilną i domagającą się szybkiego jego ustalenia. Do tej pory orzeł jako Godło Państwowe w różnych instytucjach i urzędach był wzorowany na orle z różnych okresów historycznych. Chcąc temu zaradzić, Ministerstwo Kultury i Sztuki w porozumieniu z Prezydium Rady Ministrów i Ministerstwem Oświaty oraz Zarządem Głównym Związku Zawod. Polskich Artystów Plastyków, ogłosiło konkurs na Godło Państwowe. Wobec doniosłości zagadnienia formy godła państwowego i dla zorientowania artystów, biorących udział w konkursie, został opracowany przez komisję heraldyczno-artystyczną, powołaną przez Ministerstwo Oświaty, szczegółowy materiał heraldyczno-artystyczny. Komisja postanowiła, że Godło Państwowe ma przedstawiać typ orła Piastowskiego. Termin nadsyłania prac do dnia 15.I.1948 r.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Sprawy szkolne.

Departament Plastyki przeorganizował:

a) Miejską Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych im. C. Norwida w Warszawie na Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Warszawie (z ważnością od 1.I.1948 r.),

b) Publiczne Liceum Technik Plastycznych w Wiśniczu Nowym (od 1.I. 1948 r.),

Wydał zezwolenie na prowadzenie:

c) Prywatnego Wiciowego Liceum Technik Plastycznych w Nałęczowie (od 1.I.1948 r.),

d) Prywatnego Ogniska Kultury Plastycznej Z. P. A. P. w Jeleniej Górze (od 1.I.1948 r.) .

Celem omówienia całego szeregu podstawowych prac organizacyjnych, pedagogicznych, programowych itd., Departament Plastyki zorganizował w dniach 21 i 22 listopada ub. r. pierwszą urzędową konferencję dyrektorów liceów sztuk plastycznych i technik plastycznych. W styczniu 1948 r. odbędzie się konferencja dyrektorów Ognisk Kultury Plastycznej. W ten sposób Dep. Plastyki nawiąże bezpośredni pierwszy i zbiorowy kontakt z kierownikami wszystkich uczelni artystycznych plastyki.

Departament Plastyki rozpoczął bardzo intensywne prace programowe przy ścisłej współpracy z Komisją Ustrojowo-Programową szkolnictwa artystycznego plastyki. Praca idzie w sekcjach: a) organizacyjno-ustrojowej, b) szkół wyższych, c) średnich szkół artystycznych, d) ognisk kultury plastycznej. De-

partament podzielił pracę, zamówił u szeregu autorów programy i rozpoczął opracowywanie tez do dekretu o organizacji sztuki i wyższych szkół artystycznych. Ponadto opracowano projekt o wymiarze obowiązujących godzin nauczania i kwalifikacjach do nauczania w ogniskach kultury plastycznej.

Sprawy prawno-służbowe nauczycieli.

Celem ostatecznego unormowania stosunków w tej dziedzinie Departament Plastyki przystąpił do prac ustalających kwalifikacje nauczycieli, uprawniające do nauczania w poszczególnych typach szkół oraz do wydawania dyplomów kwalifikacyjnych.

Unormowano sprawy: a) dodatków naukowych, b) dodatków dla wybitnych fachowców w szkołach średnich i ogniskach kultury plastycznej, c) dodatków służbowych, d) należności za godziny zlecone, nadliczbowe, kontraktowe.

Zakup mebli i urządzeń dla szkół.

Departament Plastyki położył duży nacisk na należyte zużytkowanie kredytów inwestycyjnych dla szkół celem zakupu koniecznych mebli i urządzeń, potrzebnych warsztatów i pracowni oraz pomocy naukowych. Dokonano zakupu na sumę 44.000.000 zł.

Wizytacje szkół.

Dep. Plastyki przeprowadził ostatnio wizytacje szkół: a) P. W. S. S. P. — Poznań, b) P. Liceum Sztuk Plastycznych — Poznań, c) P. W. S. S. P. — Wrocław, d) P. Liceum Sztuk Plastycznych Wrocław, e) Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego w Zakopanem (łącznie z delegatem Ministerstwa Oświaty), f) Szkoły Sztuk Pięknych w Częstochowie, g) Ogniska Kultury Plastycznej w Jeleniej Górze i w Białymstoku.

Zjazd delegatów Związku Z. P. A. P.

Zjazd delegatów Związków Z. P. A. P. z całej Polski odbył się w dniach 1, 2, 3 i 4 grudnia. Zjazd dał obraz działalności Związków w przeciągu całego roku, uwypuklił życie plastyki polskiej na polu rozwoju ogólno-polskiej twórczości artystycznej na polu popularyzowania sztuki wśród szerokich mas oraz na polu rozwoju własnych środowisk związkowych. — Przez odczytanie szczegółowych sprawozdań, przez omówienie najbardziej palących zagadnień, dotyczących potrzeb artystów — Zjazd odtworzył wyraźne oblicze życia i pracy współczesnej plastyki polskiej i dał Ministerstwu Kultury i Sztuki bogaty materiał dla przeprowadzenia szeregu reform związanych ze strukturą życia artystycznego i planowaniem postulatów tego życia na przyszłość. W zakończeniu Zjazd przyjął i opublikował następującą deklarację:

„Historyczna przebudowa ustrojowa naszego kraju, dokonane i dokonywujące się nadal przemiany gospodarcze i społeczne powołały do decyzji o losach naszego państwa tych, którzy wytwarzają dobro narodowe — pracujących miasta i wsi.

Fakt ten stawia społeczność artystyczną wobec konieczności określenia siebie, tj. określenia miejsca i roli artystów w społeczeństwie, wykazania doniosłości udziału sztuki w formowaniu naszego nowego bytu państwowego, a co za tym idzie: określenie warunków, umożliwiających wypełnienie tej roli.

Walny Zjazd Delegatów Z. P. A. P. wita z radością przemówienie Ob. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej skierowane do polskiego świata artystycznego, przyjmując tezy, w przemówieniu tym zawarte za bazę ideologiczną polskich artystów plastyków. Przemówienie to wskazuje na troskę Rządu R. P. o prawidłowy udział czynnika kulturotwórczego w dziele kształtowania pełnego oblicza naszego narodu.

Obowiązkiem twórcy, kształtującego duchową dziedzinę życia narodu, jest wczuć się w tętno pracy mas ludowych, w ich tęsknoty i potrzeby, z ich wzruszeń i przeżyć czerpać natchnienie twórcze do własnego wysiłku, którego celem głównym i podstawowym winno być podniesienie i uszlachetnienie poziomu życia tych mas.

Wytężona praca i ofiarność, z jaką polski chłop, robotnik i pracownik umysłowy odbudowują zniszczony kraj, wiara w przyszłość i przywiązanie do Ojczyzny, leżące u podstaw żywiołowej prężności naszego narodu niech będą tymi czynnikami, które zbliżą artystę do ludu i pozwolą mu w pełni urzeczywistnić jedyny sens swojej pracy: ucieleśnienie geniusza narodu na odcinku własnej twórczości.

Każdy okres historyczny stawia przed twórczością kulturalną narodu określone wymagania. Wymagania te wysuwają najbardziej przodujące i postępowe warstwy społeczne.

Walny Zjazd stwierdza, że jedynie wolny i w pełni odpowiedzialny za swoją twórczość artysta zdoła sprostać zadaniom, jakie stoją przed twórcą w nowej rzeczywistości społecznej i kulturalnej Polski.

Wolność twórczości to prawo i obowiązek artysty udzielenia odpowiedzi na te problemy i pytania, jakie obudzona świadomość mas ludowych stawia artyście. Wolnym jest ten artysta, który świadomie włącza twórczość swą w postępowy nurt swojego czasu.

Wskazując na konieczność uzgodnienia rytmu twórczości z rytmem narastającej aktywności mas ludowych, zdajemy sobie jednocześnie sprawę z tego, że sztuka nie może kształtować się metodą zakreślonego z góry postępowania twórczego, że wspólna wszystkim artystom pozytywna postawa w stosunku do życia winna załamywać się nieskrępowanie w każdej indywidualności, że różność widzenia i interpretowania świata daje podstawę do dyskusji artystycznej, stanowiącej nieodzowny postulat rozwoju sztuki.

Wielkość i rozkwit sztuki polskiej urzeczywistnią się tym pełniej, im prędzej i głębiej siły twórcze narodu znajdą swoje odbicie w realizacjach artystów polskich.

Twórczość nasza będzie tym owocniejsza, im wydatniejsza będzie pomoc społeczeństwa, świadomego wartości, wnoszonych przez artystę we wspólne dzieło budowy Polski demokratycznej.

Rozbudzenie i pogłębienie kultury artystycznej masowego odbiorcy sztuki dokonać się może jedynie po przez jak najszersze i planowe upowszechnienie i udostępnienie twórczości artystów.

Sztuka powinna docierać wszędzie tam, gdzie wykuwa się nowe życie Polski, do wszystkich ośrodków robotniczych i chłopskich, do młodzieży.

Zadania tego winny podjąć się instytucje państwowe, samorządowe i społeczne, wielką rolę odegrać tu winien przemysł, wytwarzający masowe środki spożycia.

Harmonijny wysiłek artystów i społeczeństwa, przygotowanego do przyjmowania sztuki potrafi tworzyć trwałe wartości kulturalne, wartości określające miejsce nasze wśród innych narodów we wspólnej walce o przywrócenie godności człowieka, gwałconej przez wczorajszego najeźdźcę i dzisiejszych podżegaczy do nowych wojen".

Zakupy Dzieł Sztuki.

W miesiącu listopadzie i grudniu zostały przeprowadzone przez Departament Plastyki zakupy dzieł sztuki.

Ponieważ w przeciągu roku przeprowadzone zostały zakupy malarstwa i grafiki w pewnej dysproporcji w stosunku do rzeźby, Departament Plastyki, chcąc wyrównać ten stosunek i umożliwić rzeźbiarzom dalszą pracę — przeznaczył specjalną sumę na zakup rzeźby. Specjalne Komisje, które udały się w teren, zakupiły w Poznaniu, Katowicach, Krakowie i Warszawie 12 rzeźb w pracowniach artystów.

Z referatu Sztuki Ludowej.

Referat Sztuki Ludowej przeprowadził drugi kurs techniki malowania na szkle wśród górali podhalańskich w Zakopanem. Kurs z funduszów Ministerstwa realizował Instytut Przemysłu Ludowego w Zakopanem przy udziale prof. Antoniego Buszka (od 1 grudnia do 16.XII).

Przeprowadzono badania artystyczno - gospodarcze w Rawsko-opoczyńskim w celu zorganizowania wytwórczości przemysłu ludowego w tym terenie. Zebrane materiały zostały udostępnione Min. Przem. i Handlu oraz Spółdz. Sztuki i Przem. Lud. w Łodzi, z którą opracowano dalszy plan działania.

BIURO NADZORU ESTETYKI PRODUKCJI

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Biuro Nadzoru Estetyki Produkcji powstało w styczniu 1947 r. — ze zreorganizowanego Wydziału Wytwórczości.

Podstawowym zadaniem tej placówki jest zrealizowanie problemu opieki Rządu nad zagadnieniem zespolenia inwencji, smaku i pracy plastyków z produkcją, celem zaspokojenia bezpośrednich potrzeb kraju zarówno w odbudowie, jak i przebudowie życia gospodarczego. Dotyczy to podniesienia jakości estetycznej wyrobów chałupniczych, rzemieślniczych i fabrycznych.

Równorzędnym zagadnieniem jest ingerencja Państwa w dziedzinie estetyki kształtów plastycznych — przedmiotów życia codziennego, których wysoka jakość, może być świadomie użyta do racjonalnego pokierowania formą „awansu społecznego" mas (estetyka odzieży, wnętrza mieszkalnego, społecznego, sprzętów i mebli, zabawek, pamiątkarstwa itd.).

Celem osiągnięcia estetycznej formy produktów masowej wytwórczości — B. N. E. P. ustaliło dla swej pracy następujące działy:

1) Ocena jakości estetycznej plastycznych form produkcji (Komisje Kwalifikacyjne, Komisje Selekcyjne).
2) Dostarczanie wzorsów i modeli oraz poradnictwo (wzorcownia B. N. E. P. i pracownie doświadczalne).
3) Organizowanie dopływu odpowiednio przygotowanych plastyków do współpracy z wytwórczością.
4) Propagowanie współdziałania sztuki w zaspokajaniu potrzeb życia gospodarczego.
5) Prace badawcze w kraju i za granicą w zakresie wyżej wymienionych celów.

B. N. E. P. nie pretenduje do roli monopolistycznej w zakresie formowania kształtów estetycznych wytwarzanych przedmiotów, natomiast pragnie pobudzać i uzgadniać działania w tej dziedzinie zarówno innych resortów, jak i organizacji społecznych. Dlatego B. N. E. P. powoduje powstawanie Międzyresortowych Komisji dla spraw mebli, odzieży itd. — by na ich terenie przyczyniać się do krystalizacji wspólnego planu działania i racjonalnej gospodarki siłami fachowców.

W chwili obecnej B. N. E. P. wypracowuje model komórki „sztabowej" związanej ściśle z samorządem zawodowym plastyków, przyczem ażeby nie „zbiurokratyzować" form twórczości plastycznej — ekspertyzę w zakresie jakości estetycznej — przekazano całkowicie rzeczoznawcom — członkom Z. Z. P. A. P. i członkom S. A. R. P.

B. N. E. P. ustalając kolejność zadań — dąży do uwzględnienia hierarchii potrzeb kraju w zakresie kultury plastycznej.

Pierwsze miesiące B. N. E. P. poświęciło sprawom nawiązywania ciągłości prac plastyków, przerwanej okupacją i wojną — oraz skupianiu projektantów wokół zakreślonego planu pracy.

Drugim zadaniem było zwalczanie oporów, jakie spiętrzone w sprawię programu B. N. E. P., którego realizację proponowało od 1945 roku na zjazdach i konferencjach.

Trzecie zadanie określone terminem roboczym „eksport piękna" pochłonęło dotychczas najwięcej wysiłków. Należało spowodować nie tylko powstanie modeli i wzorów dla rękodzieła artystycznego, przewidzianego na eksport, lecz B. N. E. P. musiało również zainteresować się możliwościami „zaplecza towarowego" dla tejże akcji.

Z uwagi na międzyresortowy podział kompetencji — produkcja podlega Min. Przemysłu i Handlu. W związku z tym wyłoniła się potrzeba powstania Centrali Przemysłu Artystycznego.

Dzięki współpracy z tą placówką oraz kontaktom ze Spółdzielnią Wydawniczą „Czytelnik", eksportującą wyroby rękodzieła artystycznego — B. N. E. P. osiągnęło realizację idei współpracy plastyków z życiem gospodarczym w usiłowaniach zdobycia koniecznych dewiz.

Zadanie, które stawia B. N. E. P. na rok 1948 — to przygotowanie nowych wzorów i modeli dla produkcji fabrycznej, przewidzianej dla potrzeb mas pracujących pod hasłem „Piękno na codzień i dla wszystkich".

W I A D O M O Ś C I   B I E Ż Ą C E

Sprawa mebli.

Międzyresortowa Komisja dla Spraw Mebli skupiająca przedstawicieli Min. Przemysłu i Handlu, Min. Odbudowy, Min. Pracy i Opieki Społecznej, Min. Kultury i Sztuki, delegatów Z. Z. P. A. P. i S. A. R. P.'u, Związku Izb Rzemieślniczych, Cechu Stolarzy — na dwóch posiedzeniach (12 i 19 listopada) rozpatrywała zagadnienie związania swych prac z Instytutem Meblowym Polskiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej, (Warszawa, ul. Chocimska 8/10).

Jednogłośną decyzją ustalono przeobrażenie Międzyresortowej Komisji dla Spraw Mebli na Radę Instytutu Meblarskiego.

Tematem prac na najbliższą przyszłość będzie uzgodnienie planu działania w zakresie meblarstwa — zainteresowanych resortów i instytucji oraz akcja przygotowywania nowych projektów i modeli związanych z bezpośrednimi potrzebami kraju.

Estetyka form przemysłu szklarskiego.

Dnia 15 listopada r. b. odbyła się w gmachu Ministerstwa Kultury i Sztuki konferencja w sprawie estetyki form przemysłu szklarskiego. Brali w niej udział przedstawiciele Centralnego Zarządu Przemysłu Mineralnego w osobach generalnego dyrektora inż. Bartoszewicza i naczelnych dyrektorów, przedstawicieli Centrali Zbytu Porcelany, Fajansu i Szkła — „Varimex" i Biu-

ra Nadzoru Estetyki Produkcji, które zademonstrowało zebranym kilkadziesiąt nowych modeli szkła, zaprojektowanych przez naszych plastyków i zrealizowanych w Hucie „Rucewo".

Po analizie szczegółowej przedłożonych prac poruszono sprawę powierzenia ekspertyzy — w zakresie estetyki form szkła rzeczoznawcom — którzy uwzględniliby wymagania estetyczne, techniczne i handlowe.

Omówiono też potrzebę zainteresowania plastyków projektowaniem form dla masowej produkcji szkła stołowego prasowanego i dmuchanego.

Wystawa Przemysłu Artystycznego w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Biuro Nadzoru Estetyki Produkcji zorganizowało w Warszawie w gmachu Muzeum Narodowego (Al. 3-go Maja nr 13) Wystawę Przemysłu Artystycznego. Pokaz ten, który trwać będzie od 15.XII.47 r. do 18.I.1948 r., obejmuje eksponaty wzorcowni B. N. E. P. ze wszystkich dziedzin przemysłu artystycznego, a prócz tego tkaniny Państwowych Zakładów Włókienniczych „Wanda" (Kraków), wedle projektów pary artystów-plastyków H. i S. Gałkowskich, a następnie tkaniny i meble Spółdzielni Pracy Artystów Plastyków „Ład", Spółdzielni Architektów „Arkady", Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej z Zakopanego.

Wystawa warszawska, nad którą protektorat objął Marszałek Sejmu Ob. Wł. Kowalski, pokazać ma społeczeństwu polskiemu dotychczasowy dorobek B. N. E. P. w zakresie przygotowania projektów i modeli do seryjnej produkcji.

Rozmiar wysiłków plastyków pracujących nad realizacją programu B. N. E. P. można uwypuklić faktem — iż na wystawie pokazano zaledwie 891 modeli swej wzorcowni, która na dzień 22.XII.47 r. liczyła 6.677 nowych wzorów i modeli.

Wyniki Wystawy Przemysłu Artystycznego mówiąc nawiasem: — generalnej próby przed wysłaniem eksponatów za granicę dowodzą, iż wykorzystanie artystów plastyków w zakresie zaspokajania bezpośrednich potrzeb życia gospodarczego kraju, nie obniża bynajmniej poziomu ich twórczości, a przeciwnie celowością społeczną, wymaganiami technicznymi produkcji i materiału ułatwia plastykom znalezienie drogi ich rozwoju i postępu.

BIURO WSPÓŁPRACY KULTURALNEJ Z ZAGRANICĄ

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Biuro Współpracy Kulturalnej z Zagranicą służy międzynarodowej wymianie dóbr kulturalnych. Jako eksponent osiągnięć Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz związanych z tym Ministerstwem organizacji i instytucji kulturalnych na teren międzynarodowy zmierza do stałej konfrontacji osiągnięć polskiej kultury i sztuki z dorobkiem innych narodów, przyczyniając się przez to do pobudzania naszej twórczości i do upowszechniania kultury i sztuki światowej w naszym społeczeństwie.

I. Zadania.

1. Zaznajomienie społeczeństw obcych z współczesnym i historycznym dorobkiem polskiej twórczości kulturalnej i artystycznej.
2. Organizowanie przedstawicielstwa współczesnej kultury i sztuki polskiej w jej wystąpieniach poza granicami Państwa.
3. Popieranie polskiej ekspansji kulturalnej i artystycznej, a w szczególności torowanie dróg polskiemu przemysłowi artystycznemu oraz zbytowi dzieł sztuki polskiej zagranicą.
4. Podtrzymywanie łączności z zaprzyjaźnionymi krajami obcymi przez wzajemną wymianę dóbr i wartości kultury i sztuki.
5. Przyswajanie i upowszechnianie kulturalnych i artystycznych zdobyczy obcych zgodnych z tradycją kultury i sztuki polskiej, jak również wartościowych z punktu widzenia potrzeb dzisiejszej twórczości oraz odpowiadających strukturze społecznej i dążeniom Polski Ludowej.
6. Udzielanie pomocy i ułatwień we wzajemnych stosunkach kulturalnych i artystycznych organizacjom, instytucjom oraz wartościowym pracownikom kultury i sztuki polskim i obcym.

II. Funkcje szczególne.

1. Wystawy dzieł polskiej kultury, sztuki lub wytwórczości artystycznej zagranicą.
2. Wzajemne wystawy dzieł kultury i sztuki obcej w Polsce.
3. Koncerty i występy muzyki polskiej zagranicą.
4. Koncerty i występy muzyki obcej w Polsce.
5. Wymiana imprez i zespołów teatralnych.
6. Wizyty i rewizyty wybitnych pisarzy, artystów i działaczy kulturalnych, w grupach lub pojedyńczo.
7. Wysyłka wydawnictw, książek, specjalnie zamawianych artykułów i materiałów propagandowych zagranicą.

8. Inspirowanie przekładów utworów polskich na języki obce oraz utworów obcych na język polski.
9. Utrzymywanie stałych ośrodków kulturalno - artystycznej propagandy polskiej zagranicą.
10. Pomoc i ułatwianie w utrzymywaniu kulturalno-artystycznych stosunków z zagranicą.

III. Kontakty organizacyjne.

Biuro Współpracy Kulturalnej z Zagranicą działa w jak najściślejszej łączności z departamentami fachowymi Ministerstwa Kultury i Sztuki, a zwłaszcza Literatury, Teatru, Muzyki, Plastyki, Biurem Nadzoru Estetyki Produkcji, Naczelną Dyrekcję Muzeów i Ochrony Zabytków, jak również współpracuje z Polskim Radiem i Filmem Polskim, Instytutem Badań Sztuki Ludowej i Centralnym Instytutem Kultury. Ponadto, poza urzędami, z instytucjami, związkami artystycznymi oraz organizacjami społecznymi (np. Komitet Słowiański, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, P. Jugosłowiańskiej, P. Czechosłowackiej, P. Francuskiej), z organizacjami politycznymi, młodzieżowymi, oświatowymi.

Ze względu na charakter i technikę organizacyjną Biuro Współpracy Kulturalnej z Zagranicą pozostaje w ścisłej łączności z Departamentem Prasy i Informacji Ministerstwa Spraw Zagranicznych, który jest czynnikiem koordynującym naszych stosunków kulturalnych zagranicą z punktu widzenia polityki ogólnej Państwa. Za pośrednictwem tego Departamentu utrzymuje kontakt z t. zw. attachatami kulturalnymi naszych placówek zagranicznych, uzależnionych merytorycznie od materiałów, pomocy i wskazówek Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Ministerstwa Oświaty.

Dla charakterystyki działalności Biura Współpracy Kulturalnej z Zagranicą nadmienić wypada, że Ministerstwo Kultury i Sztuki we wszelkiego rodzaju sprawach o mocniej lub słabiej wyrażonym charakterze styczności z zagranicą działa za pośrednictwem Biura.

W praktyce praca Biura rozpada się zatym na dwa zasadnicze działy: dział planowania i dział wykonawczy. W ramach pierwszego z nich Biuro zajmuje się przede wszystkim opracowaniem programów wymiany kulturalnej na dłuższe okresy czasu (w pierwszym rzędzie z krajami, z którymi Polska posiada konwencję o współpracy kulturalnej) — ramami drugiego zaś objęty jest rozległy zespół czynności, składających się na realizację wymiennych akcji kulturalno-artystycznych zarówno w kraju jak i zagranicą.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

„Krakowiacy i Górale" Bogusławskiego w Czechosłowacji.

Dnia 2 listopada w ramach akcji wymiany kulturalnej między Polską a Czechosłowacją, 130-osobowy zespół Teatru Wojska Polskiego z Łodzi wyjechał do Pragi. W skład zespołu, kierowanego przez dyrektora Leona Schillera, oprócz personelu aktorskiego, weszła własna orkiestra Teatru, balet oraz per-

sonel administracyjny i techniczny. W czasie od 4 do 21 listopada „Krakowiaków i Górali“ ujrzały, oprócz Pragi, następujące miasta czeskie i słowackie: Kladno, Usti nad Laben, Teplice, Karlove Vary, Plzen, Brno, Olomouc, Prostejow, Bratislava, Zlin, Opava i Ostrawa. Łączna ilość widzów na tych przedstawieniach wyniosła około 17.000. Wizyta Teatru W.P. w Czechosłowacji była pierwszą, zakrojoną na tak dużą skalę, imprezą w historii polskich stosunków kulturalnych zagranicą. Była ona odpowiedzią na 10-dniowy pobyt w Polsce Filharmonii Czeskiej w październiku.

Pisarze radzieccy w Polsce.

W ramach miesiąca wymiany kulturalnej polsko-radzieckiej w dniu 27 października przybyła do Polski wycieczka literatów radzieckich. W skład wycieczki weszli: Ilia Erenburg — powieściopisarz i publicysta oraz poeci: Piotr Browko, Aleksander Twardowski i Paweł Tyczyna. Goście radzieccy zwiedzili: Warszawę, Kraków, Łódź, Katowice i Oświęcimskie Muzeum Martyrologii. 30 października b.r. Ilia Erenburg wygłosił w Warszawie, w przepełnionej sali kina Palladium odczyt p. t. „W obronie kultury“. 3 listopada b.r. odbył się w Muzeum Narodowym w Warszawie wieczór autorski pisarzy radzieckich. W czasie swego pobytu goście nawiązali bliski kontakt z przedstawicielami życia kulturalnego i artystycznego. Wizyta ta, od dawna oczekiwana, była szczególnie doniosłym wydarzeniem w rozwoju współpracy kulturalnej polsko - radzieckiej.

Polscy literaci w Związku Radzieckim.

Wraz z opuszczającymi Polskę pisarzami radzieckimi wyjechała w dniu 6 listopada b. r. do Moskwy wycieczka literatów polskich. W skład jej weszli: Leon Kruczkowski, Zofia Nałkowska, St. R. Dobrowolski, Jan Kott, Karol Kuryluk, Seweryn Pollak i Wojciech Żukrowski.

W czasie swego dwutygodniowego pobytu w Związku Radzieckim pisarze nasi wzięli udział w uroczystościach związanych z rocznicą Rewolucji Październikowej w Moskwie i Leningradzie. Wycieczka przyjmowana była przez komisję zagraniczną Związku Literatów Radzieckich.

Wycieczka artystów jugosłowiańskich w Polsce.

Po trzytygodniowym pobycie 2 listopada opuściła Polskę wycieczka literatów i plastyków jugosłowiańskich. W skład wycieczki wchodzili: Viekoslav Kaleb, pisarz i krytyk literacki, poetka Desanka Maksimovic, Izaak Samokovlia, prof. Blaze Koneski, obaj z Uniwersytetu w Zagrzebiu, oraz dwaj artyści plastycy Diurdie Teodorovic i Dore Klementic. Goście jugosłowiańscy zwiedzili Warszawę, Wrocław, Katowice, Kraków, Łódź, Poznań, Gdynię i Gdańsk.

Literaci polscy w Jugosławii.

W odpowiedzi na pobyt w Polsce artystów jugosłowiańskich udała się do Belgradu wycieczka literatów polskich, w skład której weszli: Tadeusz Borowski, Józef Morton, Stanisław Piętak, Adolf Rudnicki i Adam Ważyk. Pisarze nasi bawili w Jugosławii około trzech tygodni, nawiązując bliższe stosunki z przedstawicielami tamtejszego życia kulturalnego.

Radiowy Festiwal Muzyki Słowiańskiej.

W dniach od 9 do 16 listopada b. r. odbył się w kraju Radiowy Festiwal Muzyki Słowiańskiej, zorganizowany staraniem Polskiego Radia w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Sztuki. W Festiwalu udział wzięły wszystkie kraje słowiańskie, wysyłając do Polski znakomitych solistów, oraz zespoły wokalne i instrumentalne. Związek Radziecki reprezentowali: Chór Swiesznikowa, śpiewaczka Natalia Szpiller, pianista Lew Oborin oraz dyrygent Konstanty Iwanow. Z Jugosławii przybyli śpiewaczka operowa Anita Meze i dyrygent Milan Horvat, z Czechosłowacji — znany zespół instrumentalny „Nonet Czeski" oraz z Bułgarii zespół instrumentalno-wokalny Rosna Kitka oraz dyrygenci: Sasza Popow i Mirko Władigroff. Koncerty, których razem było 17 i audycje festiwalowe transmitowane były przez rozgłośnie państw słowiańskich oraz Węgry, Francję, Monte Carlo, Anglię i Stany Zjednoczone A.P. (częściowo z nagrań na płyty i taśmy magnetofonowe).

Grafika Polska w Niemczech.

W połowie listopada b.r. została przeniesiona z Berlina do Drezna Wystawa Współczesnej Grafiki Polskiej. Obejmuje ona 149 prac najlepszych artystów grafików doby ostatniej.

Grafika brytyjska w Warszawie.

W Muzeum Narodowym w Warszawie odbyła się Wystawa Współczesnej Grafiki Brytyjskiej. Zgromadzone eksponaty dają obraz całokształtu brytyjskiej nowoczesnej twórczości graficznej.

Grafika Czechosłowacka w Poznaniu.

Wystawa Współczesnej Grafiki Czechosłowackiej została przeniesiona z Łodzi do Poznania.

Monique de La Bruchollerie.

Znana pianistka francuska, wyróżniona przed wojną na konkursie chopinowskim w Warszawie, Monique de La Bruchollerie bawiła w drugiej połowie listopada w Polsce, biorąc udział w koncertach symfonicznych oraz dając szereg własnych recitalów fortepianowych. Monique de La Bruchollerie wystąpiła w Warszawie, Łodzi, Poznaniu, Bydgoszczy i Krakowie. W dniu 19 listopada b. r. recital chopinowski pianistki transmitowany był przez radio w programie ogólnopolskim.

Konwencja kulturalna polsko-jugosłowiańska.

W dniach od 18 listopada do 1 grudnia b.r. Komisja Mieszana Polsko-Jugosłowiańska na posiedzeniach odbytych w Warszawie zatwierdziła plan współpracy kulturalnej między obu krajami na rok 1948. Postanowiono zorganizować wymianę wystaw i koncertów oraz urządzenie szeregu wzajemnych wizyt artystów plastyków, muzyków i literatów. Zatwierdzono plany w zakresie przekładów literatury obu krajów oraz w zakresie interesujących obydwie strony zagadnień muzycznych.

Muzycy brytyjscy w Polsce.

W miesiącu listopadzie bawili w Polsce Mewton Wood, pianista i Clarence Raybould kapelmistrz, b. dyrektor orkiestry symfonicznej B.B.C. W koncertach symfonicznych w Katowicach i Bydgoszczy wystąpili obydwaj brytyjscy artyści, ponadto Mewton Wood dał szereg recitalów w Krakowie, Katowicach, Sopocie i Bydgoszczy. 21 listopada Raybould dyrygował orkiestrą Filharmonii Warszawskiej.

Występy Nonetu Czeskiego.

Znany zespół instrumentalny „Czeski Nonet", który występował w Warszawie w ramach Radiowego Festiwalu Muzyki Słowiańskiej, przed powrotem do kraju koncertował w drugiej połowie listopada b.r. w Szczecinie, Wrocławiu, Poznaniu i Katowicach. W Warszawie zespół dał dodatkowo koncert, z którego dochód artyści czescy przeznaczyli na odbudowę Warszawy.

Artyści jugosłowiańscy w Polsce.

W dniach od 23 listopada do 6 grudnia b.r. śpiewacy jugosłowiańscy Anita Meze, sopran, i Stanoje Jankowic, baryton, koncertowali w Warszawie i Lublinie oraz wzięli udział w przedstawieniach operowych w Katowicach, Bytomiu i Poznaniu. Anita Meze uczestniczyła uprzednio w Radiowym Festiwalu Muzyki Słowiańskiej.

Pianiści polscy w Czechosłowacji.

W miesiącach listopadzie i grudniu odwiedzili Czechosłowację trzej wybitni pianiści polscy: Henryk Sztompka, Zbigniew Drzewiecki i Jan Ekier. Program koncertów, jakie odbyły się w Pradze, Bratislavie i Brnie, obejmował dzieła Chopina oraz współczesną muzykę polską.

Autori w Polsce.

Kapelmistrz amerykański Franco Autori bawiący ponownie w Polsce od listopada b.r. wystąpił w szeregu koncertów symfonicznych w Sopocie, Katowicach, Warszawie i Łodzi.

Muzycy radzieccy w Polsce.

28 listopada b.r. w piątkowym koncercie Filharmonii Warszawskiej wystąpili: Lew Oborin, pianista i Konstanty Iwanow dyrygent, dyrektor Filharmonii w Moskwie. Obydwaj artyści radzieccy brali udział w Radiowym Festiwalu Muzyki Słowiańskiej. Poza Warszawą Lew Oborin wystąpił z recitalem fortepianowym w Łodzi.

Eliska Reissigowa w Polsce.

Śpiewaczka czeska Eliska Reissigowa bawiła w pierwszej połowie grudnia w Polsce, występując w Warszawie, Łodzi i Katowicach. W dniu 8 grudnia Reissigowa wystąpiła w Polskim Radio w Warszawie.

Pisarze francuscy w Polsce.

W dniu 3 grudnia b.r. przybył do Polski poeta francuski Paul Eluard w towarzystwie poety i publicysty Jean Marcenac'a. Eluard, uczestnik francuskiej akcji podziemnej wygłosił w Warszawie i Krakowie odczyt p. t. „Intelektualny Ruch Oporu we Francji".

W Warszawie odbyły się dwa wieczory autorskie poety, jeden w Instytucie Francuskim i drugi w Klubie Młodych Artystów i Naukowców. Jean Marcenac, również czynny uczestnik ruchu oporu wygłosił w Warszawie odczyt p. t. „Ruch Oporu we Francji". Poza Warszawą goście francuscy zwiedzili Łódź, Kraków i Zagłębie Śląsko-Dąbrowskie.

Wiktoria Calma w Rzymie.

W dniu 8 grudnia b. r. Wiktoria Calma wyjechała do Rzymu celem kontynuowania studiów śpiewaczych. Wyjazd artystki zorganizowano na zasadzie stypendium wymiennego polsko-włoskiego.

Czechosłowacki Chór Dziecięcy.

W dniach od 9 do 17 grudnia b. r. bawił w Polsce Czechosłowacki Chór Dziecięcy Jana Kuhna. Zespół składa się z 84 młodocianych artystów w wieku od lat 4 do 17. Tournée koncertowe, zorganizowane w ramach akcji wymiany kulturalnej między Polską a Czechosłowacją objęło Katowice, Kraków, Łódź, Warszawę i Poznań. Zespół Dziecięcy Kuhna, założony w 1932 r. znany jest poza granicami Czechosłowacji. W Paryżu na konkursie Zespołów Dziecięcych uzyskał pierwsze miejsce.

W Warszawie w dniu 14 gr. dzieci czeskie wzięły udział w koncercie „Na Gwiazdkę Żołnierza". Występy Chóru dla szkół stały się manifestacją przyjaźni między dziećmi polskimi a czechosłowackimi. Zespół dyrektora Kuhna po zwiedzeniu zrujnowanej Warszawy spontanicznie uchwalił, iż dochód ze swego najbliższego koncertu przeznacza na biedne dzieci Warszawy.

Stypendyści polscy w Paryżu.

W ciągu grudnia b.r. udali się do Paryża następujący polscy artyści: muzycy — Stanisław Skrowaczewski, kapelmistrz oraz pianiści Kazimierz Serocki i Krystyna Jastrzębska; plastycy — Jerzy Malina, Włodzimierz Sawulak i Barbara Strynkiewiczowa; literaci — Wilhelm Mach, Adam Kotula, Hanna Kulągowska oraz historyk sztuki Jan Białostocki. Wyjazd artystów zorganizowano w ramach polsko-francuskiej umowy kulturalnej. Pobyt polskich stypendystów we Francji potrwa około 9 miesięcy.

NACZELNA DYREKCJA MUZEÓW I OCHRONY ZABYTKÓW

CELE I ZAKRES DZIAŁANIA

Naczelna Dyrekcja Muzeów i Ochrony Zabytków jest organem fachowym Ministerstwa, za pośrednictwem którego Minister Kultury i Sztuki sprawuje opiekę nad muzeami i zabytkami.

Naczelna Dyrekcja dzieli się na następujące jednostki organizacyjne:

1. Wydział Muzeów.
2. Wydział Muzeów i Pomników Martyrologii Polskiej.
3. Wydział Ochrony Zabytków (Konserwator Generalny).
4. Wydział Rewindykacji i Odszkodowań w dziedzinie kultury.
5. Państwowy Instytut Historii Sztuki i Inwentaryzacji i Zabytków.

1. WYDZIAŁ MUZEÓW.

Wydział Muzeów przeprowadza zadania określone ustawą o muzeach, organizuje sieć muzealną w kraju, zarządza centralnymi i regionalnymi muzeami i zbiorami państwowymi.

W zakresie prac nad ustaleniem i rozbudową sieci muzeów w Polsce położono w ostatnim czasie szczególny nacisk na zagadnienia Ziem Odzyskanych. Dzięki przeprowadzonemu upaństwowieniu muzeów w Gdańsku i Wrocławiu utworzone zostały w tych miastach dwie placówki muzealne typu centralnego, reprezentujące całokształt kultury Pomorza i Śląska. W wyniku uzyskania kwot z kredytów inwestycyjnych C.U.P. i z budżetu Ministerstwa otwarcie tych muzeów przewidywane jest w roku 1948.

Dzięki stałym poważnym subwencjom Ministerstwa mniejsze muzea typu okręgowego jak Muzeum Śląskie w Bytomiu oraz Muzeum Mazurskie w Olsztynie rozszerzają stale swoją działalność i zakres ekspozycji. Natomiast Muzeum Miejskie w Szczecinie doprowadziło prace remontowe swojego gmachu do tego stanu, że można w niedługim czasie spodziewać się udostępnienia zbiorów.

Niezależnie od tego doprowadzono w ostatnim okresie do otwarcia kilku muzeów regionalnych na Ziemiach Odzyskanych, a więc w Białogardzie i Koszalinie na Pomorzu Zachodnim, oraz w Nysie i Nowej Soli na Śląsku.

Specjalną troską otoczono sprawę wyposażenia muzeów na Ziemiach Odzyskanych w zbiory sztuki polskiej, uzyskiwane bądź to w drodze zakupów, dokonywanych przez Komisję Zakupów przy Ministerstwie Kultury i Sztuki z kredytów inwestycyjnych C.U.P., bądź też w drodze przesunięć zespołów zabytkowych z muzeów Polski Centralnej, przede wszystkim z Muzeum Narodowego w Warszawie.

W dziedzinie zabezpieczenia mienia muzealnego prowadzono nadal intensywną akcję zwózki zabytków ruchomych na Ziemiach Odzyskanych do specjalnie w tym celu utworzonych składnic muzealnych Ministerstwa Kultury i Sztuki. W ciągu ostatnich 3 miesięcy zabezpieczono ogółem na terenie Ziem Odzyskanych około 15 wagonów muzealiów. Akcja zabezpieczająca objęła również zabytki kultury ludowej, w ostatnim okresie prowadzona przede wszystkim na Śląsku, Mazurach i woj. Krakowskim (Łemkowszczyzna).

Wobec zakończenia w roku bieżącym najpilniejszych prac nad zabezpieczeniem budynków i zbiorów muzealnych, Wydział mógł podjąć ostatnio w szerszym zakresie działalność związaną z ogólnym programem muzealnictwa i jego reorganizacją, wynikającą z potrzeb kulturalnych, zrodzonych z głębokich przemian społecznych. Podstawowym zagadnieniem podjętym w tej dziedzinie przez Wydział jest udostępnienie zbiorów muzealnych jak najszerszemu kręgowi społecznemu.

W związku z tym opracowywane są przede wszystkim następujące zagadnienia:

1) Podniesienie społeczno-dydaktyczne wartości wystaw muzealnych.
2) Upowszechnienie kultury plastycznej przez szeroko rozbudowaną akcję wystaw objazdowych.
3) Organizacja muzeów i osobnych działów muzealnych, poświęconych zagadnieniom historyczno-społecznym.

Oprócz prac teoretycznych w tym zakresie częściowo realizacja tych zagadnień znalazła swój wyraz w ekspozycji malarstwa europejskiego w Muzeum Narodowym w Warszawie, urządzonej w ten sposób, aby ułatwić czytelność i przyjmowanie wrażeń estetycznych nawet najmniej przygotowanemu widzowi. W zakresie upowszechnienia kultury plastycznej dużą rolę odegrał cykl wystaw objazdowych zorganizowanych przez Muzeum Narodowe w Warszawie. Pośród paru wystaw największą popularnością cieszyła się wystawa matejkowskich „Dziejów Cywilizacji".

W dziedzinie organizacji muzeów poświęconych zagadnieniom historyczno-społecznym, w ostatnim okresie zostało utworzone i otwarte Muzeum Lenina w Poroninie.

Poza tym są w toku prace przygotowawcze nad organizacją Muzeum Robotniczego w Łodzi.

Z Naczelną Dyrekcją najściślej współpracuje Związek Muzeów w Polsce i Związek Zawodowy Historyków Sztuki i Kultury. Związek Muzeów zorganizował 3 zjazdy ogólnopolskie, na których przedyskutowano zagadnienie organizacji muzealnictwa. Związek wydał z funduszów, asygnowanych przez Ministerstwo podręcznik „Muzealnictwo", zawierający w zarysie całokształt wiedzy, niezbędnej dla kustoszów i pracowników muzeów regionalnych. Związek Zawodowy Historyków Sztuki i Kultury zorganizował 3 zjazdy ogólnopolskie, na których dyskutowano nad nowymi odkryciami naukowymi przy pracach konserwatorskich (Poznań, Gniezno, Strzelno, Trzemeszno).

2. DZIAŁ MUZEÓW I POMNIKÓW MARTYROLOGII POLSKIEJ.

Wydział Muzeów i Pomników Martyrologii Polskiej ma na celu zadokumentowanie i upamiętnienie plastyczne martyrologii polskiej przez organizowanie

muzeów i wznoszenie pomników na miejscach kaźni. W tym celu gromadzi materiały dotyczące martyrologii polskiej na terenie całego kraju.

Prace związane z działalnością Wydziału dokonują się w dwóch oddziałach: oddział planowania i oddział dokumentacji, zabezpieczenia i propagandy.

Pierwszy opracował następujące projekty:

projekt pomnika na miejscu straceń przy ulicy Nowy Świat 64,
projekt pomnika na miejscu straceń przy ul. Radzymińskiej,
projekt Placu Straceń w Wawrze,
projekt upamiętnienia plastycznego terenu obozu na Majdanku.

Ponadto akceptowano szereg projektów pomników nadesłanych z terenu całego kraju.

Oddział dokumentacji zaś pracuje stale nad gromadzeniem i porządkowaniem materiałów dokumentarnych z całego kraju, rozbudowuje muzea w Oświęcimiu i na Majdanku, doprowadził też do przeprowadzenia następujących ustaw:

„O utworzeniu Rady Ochrony Pomników Męczeństwa".
„O upamiętnieniu męczeństwa Narodu Polskiego i innych Narodów w Oświęcimiu".
„O upamiętnieniu męczeństwa Narodu Polskiego i innych Narodów na Majdanku".

Ponadto Wydział pracuje nad wydawnictwem poświęconym miejscom straceń w Warszawie, a wreszcie nawiązał kontakt z instytucjami społecznymi jak Komitet Uczczenia Palmir, Stowarzyszenia Rodzin po Rozstrzelanych w Wawrze etc.

3. WYDZIAŁ OCHRONY ZABYTKÓW.

Wydział Ochrony Zabytków (konserwator generalny) przeprowadza zadania określone w ustawie o opiece nad zabytkami oraz w dekrecie o rejestracji i zakazie wywozu dzieł sztuki zagranicę, wydaje zarządzenia, normujące zakres i sposób użytkowania zabytków, utrzymuje pracownie konserwatorskie, inicjuje i kieruje za pośrednictwem konserwatorów wojewódzkich pracami konserwatorskimi, rozdziela subwencje państwowe na cele ochrony zabytków, prowadzi rejestr obiektów uznanych za zabytki, inicjuje i przeprowadza zawodowe kształcenie pracowników i kandydatów służby konserwatorskiej.

1) Dział Ochrony Zabytków Nieruchomych prowadzi prace związane z zabezpieczeniem, odbudową i konserwacją zabytków budownictwa, ogólnie biorąc obejmujące:

   a) przeprowadzanie prac wstępnych: rejestracja i inwentaryzacja pomiarowa i fotograficzna stanu zniszczeń, prace badawcze i odkrywcze, przygotowanie projektów architektoniczno-rekonstrukcyjnych i adaptacyjnych, działalność naukowo-badawcza Wydziału i konserwatorów wojewódzkich z braku odpowiednich funduszów obejmuje stosunkowo dość szczupły zakres, ograniczony głównie do obszaru Polski przed- i wczesno-historycznej; mimo to osiągnięcia dotychczasowe w tej dziedzinie dokonane w Poznaniu, Gnieźnie, Strzelnie, Cieszynie, Rudach Śląskich, dały obfity i poważny materiał naukowy, naświetlający dokumentalnie budownictwo okresu wczesnego średniowiecza. Prace pomiarowe i architektoniczne, powierzane do wykonania w drodze zle-

ceń, obejmują obiekty a częstokroć całe zespoły najważniejsze i najpilniej wymagające zabezpieczenia, jak np. zabytki średniowieczne Wrocławia, Śląska Dąbrowskiego, Województwa Olsztyńskiego (Frombork) i szereg zabytków Centralnej Polski (Tyniec, Św. Krzyż, Stopnica i Szydłów) z Warszawą na czele. Niektóre ośrodki działalności konserwatorskiej jak Gdańsk, Poznań, posiadają przy konserwatorach własne pracownie architektoniczne, których zadaniem jest przygotowanie wszystkich prac wstępnych.

b) preliminowanie, rozdział i kontrola funduszów państwowych przeznaczonych na zabezpieczenie zabytków, a w związku z tym opracowanie całorocznych programów robót konserwatorskich w terenie i ich inspekcja, dokonywana przez konserwatora generalnego, jego zastępcę i konserwatorów architektów i historyków sztuki. Wydziału i jego pracowni konserwatorskiej; zwoływanie kwartalnych konferencji sprawozdawczych konserwatorów wojewódzkich i organizowanie dorocznych ogólnopolskich zjazdów konserwatorskich. Tegoroczny zjazd, który odbył się w końcu miesiąca września w Gdańsku, był poświęcony przede wszystkim sprawie odbudowy zabytkowego Gdańska, postawionej na płaszczyźnie historycznej rekonstrukcji przestrzennych założeń i rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych miasta, przy pełnym uwzględnieniu warunków, zapewniających stworzenie organizmu żywego i współdziałającego.

2) Dział Ochrony Zabytków Ruchomych przeprowadza na terenie całego kraju rejestrację zabytków dzieł sztuki: malarstwa, grafiki, rzeźby, przedmiotów zdobniczych itp. Zagadnienie zabezpieczenia i konserwacji zabytków zniszczonych jest rozwiązane przez utworzenie państwowych Pracowni Konserwatorskich zabytków malarstwa, rzeźby, grafiki i sztuk zdobniczych, z których malarska pracownia konserwatorska, ze względu na ogrom zadań i konieczność dokonywania prac na miejscu posiada swe filie w Krakowie (konserwacja ołtarza Wita Stwosza z kościołaMariackiego i polichromii Matejkowskiej tamże), Gdańsku i Poznaniu. Wyposażenie pracowni malarskich, bardzo kosztowne i dość trudne do zrealizowania w dzisiejszych warunkach (specjalne aparaty Roentgena, lampy kwarcowe, specjalne mikroskopy, chemikalia itp.) jest stopniowo w miarę możliwości uzupełniane a zakres działalności stale powiększany. Konserwatorska pracownia rzeźby otrzymała w bieżącym sezonie swą filię we Wrocławiu, gdzie są wykonywane elementy średniowiecznej kamieniarki architektonicznej, niezbędnie potrzebne przy odbudowie związanych z nimi partii zburzonych murów i sklepień.

3) Dział Ochrony Swojszczyzny i Krajobrazu obejmuje rejestrację zabytków ludowego pochodzenia, poszczególnych fragmentów krajobrazowych i okazów przyrody oraz stylowych założeń parkowych, pochodzących z XVI, XVII i XVIII stulecia; poza tym przeprowadza się inwentaryzację pomiarową i fotograficzną, w szczególności parków zabytkowych oraz opracowuje się projekty ich rekonstrukcji, przy jednoczesnym w miarę posiadania kredytów, przeprowadzaniu robót zabezpieczających konserwator-

skich i uzupełniających w drzewostanie, oraz porządkowych i regulacyjnych w terenie. Kierownik tego działu brał udział w międzynarodowym zjeździe w Szwajcarii, poświęconym zagadnieniom Ochrony Przyrody.

4. WYDZIAŁ REWINDYKACJI I ODSZKODOWAŃ.

Wydział Rewindykacji i Odszkodowań w dziedzinie kultury obejmuje sprawy, dotyczące strat wojennych w zakresie kultury i sztuki, opracowuje projekty zasad i metod w dziedzinie rewindykacji i odszkodowań za straty, przeprowadza rewindykację wywiezionych zbiorów, współpracuje z Komitetem Rzeczoznawców do spraw Rewindykacji i Odszkodowań.

Po przejęciu głównych transportów w okresie 1945 — 1947 r. Wydział rewindykował ostatnio niewielki lecz cenny transport zawierający 9 obrazów szkół: włoskiej, francuskiej i holenderskiej z XVII i XVIII w. pochodzących z Muzeum Narodowego w Krakowie i Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu. Równocześnie z transportem tym nadeszło kilka poloników z XVII i XVIII w., zakupionych na terenie Niemiec przez delegata Wydziału, między innymi obraz Teodora Lubienieckiego. Oprócz tego w końcu września ub. r. rewindykowane zostały z Niemiec dwa wagony zabytków, wśród nich obrazy z Muzeum w Gdańsku, obrazy z pałacu Prezydium Rady Ministrów, portrety polskie z Nieborowa, zbiory Muzeum Poczt i Telegrafów, zbiory porcelany, meble zabytkowe i znaczna ilość książek. We wrześniu przekazane zostały władzom radzieckim obiekty zabytkowe z kościołów i z Muzeum w Rydze, odnalezione na terenie Polski. W najbliższym czasie udadzą się na poszukiwania dalszych zrabowanych zabytków na terenie Niemiec dwaj delegaci, zaś na teren Austrii jeden. Na terenie Niemiec identyfikowane mają być wywiezione przez Niemców z Polski dzwony kościelne, między którymi znajdują się bezcenne pod względem zabytkowym i materialnym okazy z wieków XV, XVI i XVII.

5. PAŃSTWOWY INSTYTUT HISTORII SZTUKI I INWENTARYZACJI ZABYTKÓW.

Państwowy Instytut Historii Sztuki i Inwentaryzacji Zabytków ma za zadanie prowadzenie, przechowywanie, publikowanie materiałów naukowych w zakresie historii sztuki i współdziałanie w zakresie organizacji prac naukowych z pokrewnymi instytucjami w kraju i zagranicą. W szczególności Instytut prowadzi inwentaryzację zabytków ruchomych i nieruchomych na terenie Państwa, ogłasza jej wyniki, opracowuje bibliografię historii sztuki, publikuje źródła pisane do dziejów sztuki polskiej, gromadzi centralne archiwum zdjęć pomiarowych, fotograficznych, spisów inwentaryzacyjnych itp.

W ten sposób Biuro Historii Sztuki ogłosiło w formie powielanej 6 pozycji źródeł pisanych do dziejów sztuki w Polsce, objętości około 800 stron oraz przygotowano do powielania tom następny, nadto przygotowało do druku w Wydawnictwach Warszawskiego Towarzystwa Naukowego jeden obszerny tom, a w trakcie przygotowania do druku znajdują się trzy dalsze tomy (z nich jeden obejmujący korespondencję Al. Gierymskiego). Instytut wydaje również kwartalnik naukowy pt. Biuletyn Historii Sztuki i Kultury. Biuletyn ten ogłasza oryginalne rozprawy, artykuły programowe i dyskusyjne z zakresu ochrony

i konserwacji zabytków oraz muzeologii. Zamieszcza oceny prac z historii sztuki oraz obszerną kronikę. Ostatnio ukazał się obszerny zeszyt (1—2 1947) poświęcony Warszawie. Oddano do druku zeszyt następny (3—4 1947). Od początku r. 1948 Biuletyn będzie ukazywał się co kwartał, a nie jak w dotychczasowym powojennym okresie w odstępach półrocznych.

Z podstawowych dla historii sztuki i kultury polskiej wydawnictw leksykalnych opracowuje się:

a) Słownik Artystów Polskich — alfabetycznie ułożony, lub kilkotomowy zbiór zwięzłych, ale źródłowych życiorysów. Po dwu latach prac przygotowawczych przystąpiono do opracowywania nazwisk na A i B. Ukazanie się pierwszego zeszytu z druku przewidywane jest w roku 1948.
b) Słownik polskich terminów z zakresu historii sztuki.

Przy Instytucie znajdujące się Centralne Biuro Inwentaryzacji Zabytków Sztuki gromadzi i publikuje materiały do dziejów sztuki w Polsce. Biuro kompletuje stale zbiory fotograficzne i zdjęć pomiarowych. Archiwum jego liczy obecnie ok. 60.000 negatywów i 3.500 planów. W zakresie prac terenowych na pierwszym planie stawia opracowanie katalogu zabytków poszczególnych województw. W tej chwili na ukończeniu znajduje się katalog województwa Krakowskiego, w toku zaś — opracowywanie katalogu woj. Warszawskiego, Kieleckiego i Łódzkiego. Poza tym kontynuowane jest opracowywanie poszczególnych inwentarzy powiatowych. W najbliższych tygodniach ukaże się w druku inwentarz zabytków powiatu żywieckiego w opracowaniu dra J. Szablowskiego, a w przyszłym roku powiatu jędrzejowskiego, opracowany przez dra T. Przypkowskiego.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Plac straceń w Wawrze.

W porozumieniu ze Stowarzyszeniem Rodzin po Rozstrzelanych w Wawrze, Wydział Muzeów i Pomników Martyrologii Polskiej opracował projekt rozwiązania Placu Straceń w Wawrze (proj. Ewa Śliwińska). Projekt przewiduje stworzenie placu, w głębi którego będzie symboliczny cmentarz. Wzdłuż drogi do cmentarza będą ustawione rzeźby projektowane przez art. rzeźb. J. Gazego.

Upamiętnienie obozu w Treblince.

W listopadzie ub. r. rozstrzygnięty został konkurs na rozwiązanie upamiętnienia plastycznego terenu obozu koncentracyjnego w Treblince. Nagroda przyznana została projektowi inż. inż. Niemca i Zielonki; projekt ten, wprowadzający elementy architektury żydowskiej na miejscu straceń kilkuset tysięcy Żydów oraz elementy architektury chrześcijańskiej, w miejscu straceń kilku tysięcy Polaków, — ma być realizowany wspólnymi siłami Państwa i Społeczeństwa.

MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Muzeum Narodowe było jedną z nielicznych instytucji, które niemal bezpośrednio po ukończeniu działań wojennych wznowiły swą działalność. Praca Muzeum Narodowego w Warszawie, do którego zadań należy planowe gromadzenie i przechowywanie zbiorów w zakresie sztuki i kultury polskiej i wszechświatowej, oraz szerzenie wiedzy o sztuce i kulturze spotkała się w warunkach powojennych z poważnymi trudnościami. Do trudności tych należały przede wszystkim: ubytek fachowego personelu, rozgrabienie i zniszczenie zbiorów oraz poważne uszkodzenie samego gmachu. Dzięki jednak akcji rewindykacyjnej, intensywnej działalności pracowni konserwatorskiej Muzeum Narodowewego, nowym darom i nabytkom, katastrofalny stan zbiorów został częściowo opanowany i stale postępujący remont gmachu zapewnia zbiorom odpowiednie pomieszczenie.

Już w maju 1945 r. została otwarta w Muzeum Narodowym zorganizowana przy współudziale Biura Odbudowy Stolicy Pierwsza Wystawa pt. „Warszawa oskarża" — poświęcona stratom, jakie poniosło miasto, jego zabytki i zbiory, zarówno na skutek działań wojennych jak i barbarzyństwa okupanta.

22 lipca 1946 roku udostępnione już były zbiory stałe Muzeum Narodowego, początkowo w zakresie malarstwa polskiego, następnie 12 maja 1947 roku otwarto Galerię Malarstwa Obcego. W grudniu 1947 r. otwarto stałą ekspozycję Sztuki Gotyckiej, a w początkach roku 1948 udostępnione zwiedzającym zostaną zbiory Sztuki Zdobniczej i Sztuk Starożytnych oraz Zbiory Numizmatyczne.

Wystawy Czasowe.

Wystawy czasowe Muzeum Narodowego zapoczątkowane pokazem „Warszawa oskarża" poświęcone są historii i sztuce (przeważnie współczesnej) polskiej i obcej. W swym bogatym programie posiadają one takie pozycje jak: „Współczesne Malarstwo Włoskie", „Współczesne Rysunki Francuskie", „Współczesne Malarstwo Angielskie" ze zbiorów Tate Gallery, „Współczesne Malarstwo Francuskie", „Wystawa rysunków, grafiki i akwarel artystów Związku Radzieckiego", „Grafika Czechosłowacka", „Wystawa Urbanistyki i Architektury Szwajcarskiej", „Cyprian Norwid w 125 rocznicę urodzin", „Chopin i jego Warszawa", „Ogólnopolski Salon Wiosenny", „Pierwszy Salon Warszawski". Liczba wystaw bieżących wynosi do chwili obecnej 33.

Wystawy Objazdowe.

Realizując ideę upowszechniania sztuki Muzeum Narodowe w Warszawie przystąpiło do organizowania wystaw objazdowych. Z wiosną bieżącego roku

prawie jednocześnie dwie wystawy znalazły się w terenie: „Cyprian Norwid w 125-tą rocznicę urodzin“ i „Dzieje cywilizacji w Polsce“ Jana Matejki. Wystawa Norwidowska zarówno ze względu na swoją treść jak i na trudności ekspozycji urządzona była tylko w większych miastach. Otwarta najpierw w Warszawie, odwiedziła następnie Łódź, Poznań i Kraków. Wystawa Norwidowska wzbudziła żywe zainteresowanie zarówno wśród znawców literatury, jak i wśród przeciętnych widzów, a przede wszystkim młodzieży szkolnej, rozszerzając bardzo zakres wiadomości o znakomitym artyście, oraz zostawiając obszerne pokłosie w literaturze.

Do tego typu wystaw należy pokaz „Motyw religijny w sztuce polskiej", zorganizowany przez Muzeum z własnych zbiorów na zaproszenie komitetu Wystawy Społeczno-Gospodarczej i Jarmarków w Częstochowie. Wystawa zorganizowana została w sierpniu, jako miesiącu największego napływu pielgrzymek i pątników. Zadaniem jej było spopularyzowanie sztuki polskiej o motywie religijnym w przekroju retrospektywnym XVIII — XX wiek. Odwiedziło ją około 35 tysięcy osób. Katalog wystawy wydał Komitet Targów i Wystaw Społeczno-Gospodarczych.

Wystawa obrazów Matejki, mogąca wzbudzić zainteresowanie wśród szerokich warstw społeczeństwa, nie pominęła w swych wędrówkach małych miasteczek, a nawet wsi. Wędrówkę swą rozpoczęła od Łowicza, następnymi etapami był Tomaszów Mazowiecki, Sulejów, Piotrków Trybunalski, Bełchatów, Częstochowa, Kielce. Bydgoszcz, Toruń, Włocławek. Obecnie wystawa znajduje się w Olsztynie, gdzie pozostanie przez okres zimowy, aby z wiosną udać się w dalszy objazd po terenie wojew. Olsztyńskiego.

Niezwykle żywa reakcja zwiedzających wystawę Matejkowską — przeważnie ludności robotniczej i wiejskiej oraz młodzieży szkolnej, uświadomiła słuszność inicjatywy Muzeum Narodowego i dalszą konieczność rozwijania raz podjętej akcji upowszechniania sztuki.

Odczyty, Prelekcje, Artykuły, Wydawnictwa.

Muzeum Narodowe w swej ambicji szerzenia wiedzy o sztuce usiłuje powiązać akcję wystaw z akcją odczytów i propagandy sztuki po przez słowo pisane. Każdej wystawie towarzyszy konferencja prasowa, a niemal każdej odczyt lub prelekcja przez Radio. Z większych cyklów odczytowych poświęconych wystawom należy wymienić związany z wystawą „Cyprian Norwid w 125-tą rocznicę urodzin“ cykl poświęcony twórczości artysty (zabrali wówczas głos najwybitniejsi przedstawiciele literatury w całym kraju) i cykl odczytów o sztuce współczesnej, dla którego podnietą stał się Salon Warszawski.

Również w związku z wystawami sztuki obcej odbył się szereg prelekcji wygłoszonych przez cudzoziemców. O sztuce angielskiej mówili Dr John Rothenstein — Dyrektor Tate Gallery i sir Eric Maclagan — Dyrektor Victoria and Albert Museum. O sztuce włoskiej informował Dr Antonio del Guercia, wreszcie architekturę szwajcarską omówił inż. Max Kopp.

Każdej wystawie Muzeum Narodowego towarzyszy wyczerpujący, naukowo opracowany katalog. Do ważniejszych osiągnięć Muzeum Narodowego w tej dziedzinie należą wydawnictwa związane z pokazem „Cyprian Norwid w 125-tą rocznicę urodzin“. Są to: przewodnik, zapoznający czytelnika z najnowszymi

materiałami naukowymi, dotyczącymi twórczości artysty i książka pt. „Pamięci Cypriana Norwida“, omawiająca twórczość literacką, plastyczną i filozoficzna poety. Cennym wkładem naukowym książki jest poza samą jej treścią zebranie po raz pierwszy wyczerpującej bibliografii, która dotyczy twórczości i życia Norwida. Wyszedł ponadto katalog wystawy.

Specjalnie wyszkolony personel oprowadza stale zwiedzających. Odbył się również szereg konferencji połączonych z oprowadzaniem przez kustoszy poszczególnych działów, ponadto kustosze oprowadzili wiele wycieczek krajowych i zagranicznych zgłoszonych przez Związki i Instytucje.

Servis Prasowy.

Muzeum Narodowe jest w stałym kontakcie z agencjami prasowymi i Radiem, informując za ich pośrednictwem społeczeństwo o wszystkich ważniejszych wypadkach z życia Muzeum. Pracownia fotograficzna Muzeum Narodowego dostarcza zdjęć dla prasy krajowej i zagranicznej.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Dział Malarstwa Polskiego.

W dziale malarstwa polskiego trwają prace związane z projektem zmian układu ekspozycji i poszczególnych obrazów w Galerii Malarstwa Polskiego. Spowodowało to zamknięcie Galerii w miesiącach od lipca do grudnia. Ponadto Muzeum Narodowe w Warszawie pomaga w organizacji działu malarstwa polskiego w muzeach Gdańska, Szczecina, Kielc, Częstochowy i Wrocławia. Muzea te są zasilane obrazami pochodzącymi ze zbiorów Muzeum Narodowego. Prace są w toku.

W ostatnich miesiącach dokonano m. in. następujących zakupów dzieł w zakresie sztuki polskiej. Norblin — Scena rodzajowa, Vogel — Jabłonna, Brandt — Odbicie jasyru, Matejko — Zamoyski pod Byczyną, Fałat — Powrót z polowania na niedźwiedzia, Larisch — Martwa natura, Kompozycja, Rysunek, i wiele innych.

Dział sztuki obcej.

Przygotowano częściowo reorganizację Galerii Malarstwa Obcego przez wymianę niektórych dzieł oraz ekspozycję nowych zakupów. Wydzielono dla Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu — 26 obiektów, dla Muzeum w Łodzi — 21 obiektów.

Dokonano następujących zakupów: Jan Brueghel (starszy) — Pejzaż z wiatrakiem XVI/XVII w., Luycx — Scena rodzajowa XVII w., Molenaer — W karczmie XVII w., M. Hellmont — W karczmie XVII w., Corot — Pejzaż, poł. XIX w., Vernet — studium męskie, pocz. XIX w. i inne.

Dział sztuki średniowiecznej.

Sporządzono katalog naukowy inwentarza obiektów malarstwa i rzeźby pochodzących z Ziem Odzyskanych. Dokonano prac montażowych będących przygotowaniem ekspozycji stałej sztuki gotyckiej.

Dokonano następujących zakupów: Obraz gotycki — (Kujawy), Piękna Madonna Krakowska (ok. 1420 r.).

Dział sztuki zdobniczej.

W ciągu ostatnich miesięcy trwają prace nad spisywaniem i opracowywaniem przedmiotów rewindykowanych. Poza tym w związku ze zbliżającą się ekspozycją przeprowadza się wybór przedmiotów i kwalifikuje się do konserwacji. Najważniejsze nabytki w ostatnich miesiącach: Taca srebrna repusowana, złocona z przedstawieniem pochodu triumfalnego, roboty augsburskiej, z drugiej połowy XVII wieku. Puchar trybowany i cyzelowany również srebrny, złocony, roboty norymberskiej, z końca XVI wieku. Kredens intarsjowany roboty polskiej z XVIII wieku (wg. tradycji rodzinnej z Kolbuszowej). Makata — tkanina z XVII wieku z herbami polsko - szwedzkimi. Makata polska z XVIII wieku jedwabna, haftowana srebrną złoconą nicią we wzory roślinne, ptaki i zwierzęta. Ponad to zakupiono cały szereg przedmiotów ceramicznych z fabryk polskich w Korcu, Baranówce i z fabryki warszawskiej — Wolffa.

Dział sztuki starożytnej

Od września prowadzi się zasadniczą przebudowę sal, celem dostosowania ich do ekspozycji dzieł sztuki starożytnej, w myśl najnowszych wymagań muzealnictwa. Prace w dziale polegają w okresie sprawozdawczym na przygotowaniu materiałów do wystawienia oraz opracowuje się katalog. Prowadzi się również konserwację bardzo cennych sarkofagów drewnianych egipskich (Średnie Państwo) pochodzących z Edfu kampanii wykopaliskowej 1939.

Dział numizmatyki

Dział numizmatyki, obejmujący numizmatykę starożytną polską i obcą, pracuje również pod znakiem stałej ekspozycji zbiorów.

Praca ta polega na segregowaniu, odczyszczaniu monet, identyfikowaniu ich z inwentarzem. Trwają również prace nad sporządzeniem naukowo opracowanego katalogu.

Dział numizmatyki Muzeum Narodowego w Warszawie otrzymał ostatnio niezwykle cenny i rzadki dar, na który złożył się cały szereg talarówek srebrnych z wieku XVII. Zbiór doskonale zachowany stanowi zapewne cząstkę dużego zespołu, który uległ rozproszeniu.

Ofiarodawcą tego daru, cennego zarówno ze względów historycznych, artystycznych, jak i materialnych (około kilku milionów złotych) jest ob. Bogumił Kantor.

Dział grafiki.

W dziale grafiki trwają prace nad katalogowaniem rycin i albumów. Udostępniono ostatnio zbiory Gabinetu Graficznego historykom, architektom (materiał do studiów Warszawy) i studiującym.

Z ważniejszych wydarzeń ostatnich miesięcy należałoby wymienić rewindykację 260 płyt rytowniczych miedzianych ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie.

Biblioteka Muzeum Narodowego.

Biblioteka Muzeum Narodowego licząca około 20.000 tomów ma charakter zbioru naukowego, ze specjalnym uwzględnieniem sztuki i związanych z nią zagadnień. Czytelnia Biblioteki otwarta od godz. 16-ej do 18-ej (wstęp bezpłatny) dostępna jest wszystkim interesującym się sztuką. Prace w toku: katalogowanie magazynów, ostatnio katalogowano monografie artystów malarzy. Ukończono katalog biblioteki podręcznej. Z ważniejszych wydarzeń należy wymienić otrzymanie na drodze rewindykacji 19-tu skrzyń książek z Państwowej Zbiornicy Księgozbiorów zabezpieczonych w Szczecinie oraz 12-tu skrzyń zawierających książki i wydawnictwa poświęcone numizmatyce.

Pracownia Konserwatorska Malarstwa

W ostatnich miesiącach opuściły pracownię konserwatorską następujące obrazy: Skrzydła Tryptyku z Blizanowa, Mooyart (1624) — Scena biblijna, Magnasco — Grajek wędrowny, Magnasco — Latarnia Magiczna, Canaletto — Widok ogólny Warszawy, Rodakowski — Autoportret, Kapliński — Portret mężczyzny, Wyczółkowski — szkic do „Paziów".

Trwają ponad to prace nad całym szeregiem dzieł sztuki wymagających długotrwałych zabiegów konserwatorskich. Do najważniejszych z nich należą — Pseudo-Blesius — Pokłon Trzech Króli, Jan Bellini — Chrystus wśród mędrców, Antoni Brodowski — Portret Prymasa Hołowczyca, Lubieniecki — Bitwa.

Pracownia Konserwatorska Sztuki Zdobniczej.

W pracowni zabiegom konserwatorskim został poddany cały szereg eksponatów do wystawy gotyckiej. Prawie cały materiał wyznaczony na wystawę musiał przejść przez pracownię konserwatorską celem zabezpieczenia cennych eksponatów i odczyszczenia. Wiele z nich powróci jednak jeszcze do pracowni konserwatorskich, gdzie poddane będą gruntownemu remontowi, trwającemu nierzadko długie miesiące.

W dziale konserwacji tkanin trwają prace nad jedwabną makatą wschodnią z początku XVIII wieku i obrusem z 1677 roku. Obrus jest darem gdańszczan dla króla Sobieskiego. Obie tkaniny zbutwiałe i podarte wymagają długotrwałych zabiegów konserwatorskich.

Pracownia Fotograficzna.

W okresie od 1.XI. — 15.XII.47. Pracownia Fotograficzna Muzeum Narodowego wykonała:

w celach inwentaryzacyjnych i naukowych — 110 zdjęć i ponad 600 odbitek. dla pracowni konserwatorskich — 30 zdjęć i 90 odbitek,
oraz około 50 zdjęć i ponad 150 odbitek z wystaw i ważniejszych imprez w Muzeum.

Wystawy Muzeum Narodowego w Warszawie

I. Wystawy stałe —
   1. Galeria Malarstwa Obcego.
   2. Dział Sztuki Średniowiecznej — otwarcie dn. 8.XII.

II. Wystawy czasowe —
   1. 7.XI. — 7.XII. — 30-lecie Związku Radzieckiego.
   2. 10.XI. — 8.XII. — Współczesna Grafika Angielska.
   3. 15.XII. — 18.I.48. — Wystawa Przemysłu Artystycznego.

III. Wystawy objazdowe —
   Dzieje Cywilizacji w Polsce — Jana Matejki.
   16.XI. — 30.XI. Włocławek.
   7.XII. — na okres zimowy — Olsztyn.

IV. Oddział w Wilanowie —
   Wystawa — Portret Polski.

V. Oddział w Nieborowie —
   Pałac.

Odczyty i prelekcje.

Listopad — Prof. Rafałowski — Artyści niezależni — 8.XI.47. org. ZPAP.
Grudzień — 2.XII.47. — Konferencja Ogniska Metodycznego Rysunków. Problem teatru omówiła ob. Hanna Buterlewicz. O oprawie scenicznej mówił ob. Jan Golus.

Imprezy artystyczne.

Listopad — Wieczór Autorski Ilii Erenburga, Aleksandra Twardowskiego, Pawła Tyczyny, Piotra Browki. 3.XI.47.
Koncert pianistki francuskiej — Monique de la Bruchollerie — 26.XI.47.

Ważniejsze wizyty.

Listopad — Grupa przedstawicieli Bułgarii na Słowiańskim Festiwalu Radiowym — 12.XI.47.
Grudzień — Grupa literatów czeskich. — 7.XII.47.
Grupa nauczycieli szkół średnich (polonistyki, historii, rysunków) — 9.XII.47.

Statystyka frekwencjj.

W 1945 r. zwiedziło Muzeum Narodowe w Warszawie:

Warszawa	252.237 osób
Oddział w Nieborowie	23.700 „
	275.937 „

W 1946 r. zwiedziło Muzeum Narodowe w Warszawie:

Warszawa	441.707 osób
Oddział w Nieborowie	57.500 „
„ w Wilanowie (otwarty od 1.V.46.)	15.476 „
	514.683 „

W 1947 r. zwiedziło:

Muzeum Narodowe w Warszawie	401.222 osób
Oddział w Wilanowie	25.000 „
„ w Nieborowie	45.450 „
Wystawy objazdowe	125.140 „
	596.812 „

CENTRALNY INSTYTUT KULTURY

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Centralny Instytut Kultury ma na celu wypracowanie najskuteczniejszych metod upowszechniania kultury, z czym łączy się praca naukowo-badawcza i koordynacyjna. Spośród ostatnio przeprowadzonych prac wymienić należy zorganizowanie w Szklarskiej Porębie kursu świetlicowo-teatralnego dla polskiej młodzieży robotniczej z Francji, uwieńczone pokazem przepracowanych form teatralnych, który miał miejsce w Szklarskiej Porębie i w Warszawie.

Drogą tą przeszkoliło się do użytku emigracji polskiej we Francji 30 działaczy oświatowych.

W dziale wydawniczym wymienić należy następujące mające się ukazać w najbliższym czasie pozycje: J. Starzyński „Jak patrzeć na dzieło sztuki", T. Seweryn „Rozdroża sztuki ludowej", katalog wystawy malarstwa ludowego i rzeźby w Krakowie. Na specjalne podkreślenie zasługuje po raz pierwszy w Polsce podjęta akcja badania kultury dziecięcej, w której ramach dotychczas uzupełniono kartoteki wydawców i autorów; każda z nich posiada obecnie 861 pozycji. Stworzono kartotekę grafików — ilustratorów książek dziecięcych, oraz tłumaczy tudzież przeprowadzono orientacyjną ocenę książek dla dzieci i młodzieży. Sekcja kultury dziecięcej jest w kontakcie z odnośną sekcją biblioteki publicznej Warszawy, wychowania estetycznego Z. N. P., komitetu i Zarządu dziecięcej biblioteki objazdowej.

W opracowaniu znajduje się sprawa stworzenia Ośrodka Kultury Dziecięcej w Łodzi, równorzędnie prowadzona jest akcja ankietowa i inspekcyjna.

W fazę definitywnej realizacji praktycznej weszła szeroko zakrojona akcja umuzykalnienia całego kraju pod hasłem „Polska śpiewa". Znajdzie tu swój wyraz cały szereg postulatów opracowanych na licznie obesłanej konferencji muzycznej w Szklarskiej Porębie. W najbliższym czasie zorganizowany zostanie również w Szklarskiej Porębie Kurs - Konferencja dla prelegentów muzycznych, którego celem jest podjęcie szerokiej akcji upowszechnienia muzyki i dotarcie jej do wszystkich środowisk i warstw społecznych, rozszerzenie i nadanie większej elastyczności ruchowi koncertowemu, pobudzenie całego społeczeństwa, zarówno miast i miasteczek, jak wsi, do czynnego uprawiania muzyki i śpiewu. Do akcji tej wciągnięte są wszystkie aktywne czynniki sfer muzycznych.

Spośród licznych prac z działu sztuki i przemysłu ludowego, należy wymienić w pierwszym rzędzie montowanie przez Centralny Instytut Kultury, eksperymentalnego ośrodka sztuki ludowej w powiecie pułtuskim i mińsko-mazowieckim, w celu wyprodukowania próbników oraz zorganizowania miejscowej produkcji do następnego przekazania pracy instytucjom gospodarczym terenu.

Zupełną nowością w naszym ruchu wydawniczym jest pismo „Wczasy i kultura", którego pierwszy numer w najkrótszym czasie ukaże się w druku. Pismo to będzie wygłosem po raz pierwszy w Polsce zapoczątkowanej roboty nad postawieniem i uregulowaniem akcji ukulturalnienia wczasów z wyzyskaniem wszystkich ich form i rodzajów w zależności od wieku, środowiska i zawodu świata pracowniczego. Całokształt tego zagadnienia opracowywany jest na podstawie przeprowadzonych badań nad sposobem rozwiązywania tych spraw w różnych krajach i dostosowywania wyciągniętych stąd wniosków do naszych warunków.

PAŃSTWOWY INSTYTUT BADANIA SZTUKI LUDOWEJ

D Z I A Ł A L N O Ś Ć

Państwowy Instytut Badania Sztuki Ludowej, istniejący na zasadzie zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 31.I.1946 r. (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Nr 1), powołany został do życia, celem zorganizowania i przeprowadzenia badań nad całokształtem artystycznej twórczości ludowej oraz wprowadzania wiedzy o sztuce ludowej do procesów bieżącego życia artystycznego.

Działalność Instytutu prowadzona jest w sześciu Sekcjach badawczych: malarstwa i rzeźby, zdobnictwa, budownictwa, literatury i obrzędu, muzyki, tańca oraz sekcji wydawniczej. Ponad to posiada Instytut Archiwum materiałów, bibliotekę (zaczątek) oraz pracownię fotograficzną. Sekcja Badania Muzyki, mieszcząca się w Poznaniu, powstała z Zachodniego Archiwum Fonograficznego i przejęła rezultaty jego dwuletniej pracy. Materiały Sekcji Budownictwa gromadzone są — na podstawie zawartego porozumienia — razem z posiadanymi z wieloletniej działalności przez Zakład Architektury Polskiej Politechniki Warszawskiej.

Główna — w bieżącym okresie — praca Instytutu polega na gromadzeniu materiałów, uzyskiwanych z badań terenowych i prowadzona jest w miesiącach letnich. Największa ich ilość została osiągnięta w bieżącym roku w zakresie budownictwa (prace zlecone Zakładowi Architektury Polskiej) zarówno z ziem dawnych, jak też odzyskanych. Poza tym, bogate materiały uzyskano w dziedzinie zdobnictwa (krakowskie, Śląsk i Biała puszcza kurpiowska) oraz rzeźby (woj. rzeszowskie). Obecnie przeprowadza się porządkowanie zebranych zdjęć, notat i pomiarów, robienie rysunków, czystopisów i odbitek fotograficznych, celem wcielenia ich do archiwum oraz prowadzi się prace inwentaryzacyjne i katalogowe. Nowopowstałe sekcje jak: literatury lub tańca, dopiero organizują się, dobierają współpracowników i wypracowywują program i metody swych prac.

W listopadzie i grudniu r. b. największy wysiłek Instytutu skupił się na pracach koło wydania 2 pierwszych numerów organu Instytutu, miesięcznika „Polska Sztuka Ludowa“, które ukażą się w ostatnich dniach grudnia. Pismo to, służące głównie celom badawczym, wiązaniu prac prowadzonych indywidualnie, publikowaniu nowych materiałów i wypracowywaniu metod właściwego ujmowania zjawisk sztuki ludowej, ma poza tym spełniać funkcję łącz-

nika między Instytutem a społeczeństwem, które poprzez nie będzie mogło zapoznać się z walorami sztuki ludowej.

W stadium organizacji jest sprawa wystawy okrężnej ludowych obrazów na szkle ze Śląska Górnego, Cieszyńskiego i Dolnego, którą to imprezę podjęła się technicznie przeprowadzić Śląska Rada Kultury w oparciu o rezultaty pracy Instytutu. Wystawa ta wykaże zarówno polski styl tych obrazów, jak też wzajemne związki między sobą oraz malarstwem podhalańskim, a w końcu — ikonograficzną zależność od Częstochowy i Krakowa.

DEPARTAMENT PRZEDSIĘBIORSTW

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI

Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dn. 1 sierpnia 1947 r. został powołany do życia Departament Przedsiębiorstw.

Departamentowi powierzone zostało wykonywanie nadzoru organizacyjnego i finansowo-gospodarczego, wynikającego z ustawowych uprawnień nadzorczych Ministra nad następującymi przedsiębiorstwami państwowymi: „Film Polski", „Państwowy Instytut Wydawniczy", „Zjednoczone Zakłady Przemysłu Muzycznego", „Naczelna Dyrekcja Widowisk Rozrywkowych", „Polskie Wydawnictwo Muzyczne".

Osobnym zarządzeniem, do czasu powzięcia uchwały Rady Ministrów, Departament sprawuje nadzór nad „Centralnym Zarządem Państwowych Zakładów Graficznych".

Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dn. 15.XI.1947 r. Departament objął wykonanie szeregu czynności nadzorczych w stosunku do państwowych teatrów i oper.

PRZEDSIĘBIORSTWA

FILM POLSKI

Proces poważnej reorganizacji, jaką przechodzi Przedsiębiorstwo Państwowe „Film Polski" po dokonaniu zmian personalnych w naczelnym kierownictwie — w wyniku swym przynosi stopniowe usprawnianie działalności przedsiębiorstwa w różnych dziedzinach produkcji i eksploatacji. Znajduje to swój wyraz i w zachodzących zmianach budowy organizacyjnej przedsiębiorstwa.

Dotychczasowa struktura organizacyjna „Filmu Polskiego" kształtowała się niemal wyłącznie w zależności od najpilniejszych potrzeb dnia, uzupełnienia braków, usuwania bieżących, często przypadkowo wypływających trudności i przeszkód. W działaniu dominował moment doraźności.

Obecnie zmiany struktury organizacyjnej przeprowadzane są po linii zredukowania przypadkowości w działaniu oraz celowego i planowego rozwinięcia prac w perspektywie długodystansowej.

Poniższe dane informacyjne obrazują — w zarysie — prace „F. P." w ciągu miesiąca sprawozdawczego.

W produkcji — 6 filmów długometrażowych. W różnych stadiach opracowania. 16 filmów średniego i krótkiego metrażu — w tej kategorii zakończono realizację 1 filmu, rozpoczęto 3 nowe filmy.

Polska Kronika Filmowa opracowała 5 kolejnych kronik tygodniowych oraz przegląd sportowy z meczu bokserskiego.

Na zlecenie Instytutu Filmowego wykonano 3 filmy krótkometrażowe oraz rozpoczęto 4 rysunkowe i kukiełkowe.

Laboratorium Filmowe przerobiło w ciągu miesiąca ponad ½ miliona metrów taśmy. Składało się na to: m. in. 45 kopii długometrażowych filmów zagranicznych, 58 kopii krótkometrażowych krajowych, ok. 500 kopii kroniki filmowej i wydań specjalnych. Prócz tego dla zagranicy wykonano 85 kopii kroniki i krótkiego metrażu.

Wydział programowy przekazał do realizacji 3 filmy krótkometrażowe. Z przejrzanych 5 filmów długometrażowych przyjęto do repertuaru 2. Spośród 59 zakwalifikowanych filmów amerykańskich otrzymał Wydział Zagraniczny 23, poza tym szereg filmów radzieckich, angielskich, francuskich. Międzynarodowy serwis Metro News wynosił około 100 metrów tygodniowo. Ożywiła się wymiana kronik filmowych z Bułgarią i Jugosławią. Zagraniczne kroniki filmowe zamieściły m. in. następujące tematy polskie: „Promocja oficerów w Opolu“, „Przejęcie Portu w Szczecinie“, „Przekazanie autobusów francuskich“, „Tydzień Warszawy“ i zdjęcia z pobytu min. Silkina w Polsce. Skierowano do Bukaresztu szereg filmów krótkometrażowych.

W Wydziale Technicznym „F. P.“ przeprowadzono szereg studiów i prac naukowych (o wytwórniach francuskich, filmie wypukłym, typowej kabinie) oraz wykonano szereg rysunków i projektów (kina małe i duże, skarbiec filmowy). W Biurze Studiów Technicznych dokonywano opracowań z dziedziny elektrotechniki, mechaniki i fotochemii.

Rozwija się produkcja działów przemysłowych, jak fabryka sprzętu kinotechnicznego (zakończono produkcję seryjną 150 reflektorów, 100 przewijarek kabinowych, 200 sklejarek, produkowano projektory), oraz przem. fotochemicznego. Dział Budownictwa prowadzi roboty budowlane w fabryce fotochemicznej przy ul. Wolskiej, opracowuje projekty budowlane dla różnych działów „Filmu Polskiego“ w Warszawie i Łodzi.

W okresie miesięcznym kina stałe dały około 24.000 seansów — liczba widzów około 6-ciu milionów. Według kategorii — 54,6% widzów posiadało bilety ulgowe, 44,2% — bilety normalne, bezpłatnie korzystało z kin 1,2% widzów. Uruchomiono 11 kin starych, 3 kina nowe.

Kina objazdowe obsłużyły w tym okresie — 1.084 miejscowości, dając 2.606 seansów dla około ½ miliona widzów. Czynnych było 80 kin objazdowych.

Instytut Filmowy w ciągu miesiąca obsłużył filmem oświatowym ponad 2.500 szkół, dając 8.400 lekcji filmowych dla 480-ciu tysięcy uczniów. Akcja świetlicowa objęła 87 świetlic, seansów z filmami oświatowymi dano 175, liczba widzów wynosiła 31.500. Funkcjonowały 2 stałe kina oświatowe oraz 34 oświatowe kina objazdowe, które obsłużyły 344 miejscowości, dając 742 seanse dla przeszło 132.000 widzów. Wydział filmów oświatowych działał na terenie 14 województw — w 258 miastach i 1.147 wsiach.

W Łodzi został uruchomiony Wydział Filmowy Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych i 2-letnie Studium Filmu z internatem.

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY.

Państwowy Instytut Wydawniczy przygotowuje serię życiorysów postaci historycznych. Życiorysy będą beletryzowane, pisane przez wybitnych literatów oparte na materiale historycznym. Udział biorą: Zofia Nałkowska, Jarosław

Iwaszkiewicz, Stanisław Dygat, Paweł Hertz, Juliusz Żuławski, Stefan Flukowski, Kazimierz Koźmiński i H. Złotożycka.

W opracowaniu — cykl wydawniczy „Wiosna Ludów" (5 tomów) pod redakcją prof. dyr. Natalii Gąsiorowskiej.

W serii **„2 wieki myśli polskiej"** w najbliższym czasie ukaże się z reedycji J. Ptaśnika „Miasta i mieszczaństwo" w opracowaniu i z przedmową prof. dr. St. Arnolda, St. Smoleńskiego „Przewrót umysłowy" w opracowaniu dr. Heleny Więckowskiej oraz szereg pism pisarzy XVIII i XIX wieku.

W przygotowaniu — zbiorowe krytyczne wydanie dzieł H. Sienkiewicza pod redakcją prof. dr. J. Krzyżanowskiego z przedmowami Andrzeja Stawara. W roku bieżącym będą oddane do druku pierwsze 4 tomy (nowele).

W dalszej kolejności realizowane będzie zbiorowe krytyczne wydanie dzieł St. Wyspiańskiego pod redakcją Leona Płoszewskiego oraz seria wydawnicza pod redakcją Mitznera „Reflektorem po świecie" wydawnictwo masowe.

W chwili obecnej znajdują się w druku następujące pozycje z variów: Elliott Roosvelt „Mój ojciec", Lucjan Rudnicki „Stare i nowe" z przedmową Andrzeja Stawara, Stefania Ney „Dzieci Getta" z rysunkami Romana Kramsztyka, Hipolit Grynwasser „Demokracja szlachecka", A. L. Morton „Dzieje ludu angielskiego".

Z biblioteczki lektur szkolnych: „Wesele" St. Wyspiańskiego w opracowaniu prof. Leona Płoszewskiego, „Warszawianka", „Wyzwolenie" i „Noc listopadowa" w opracowaniu prof. J. Saloniego i 5 tomików nowel H. Sienkiewicza.

W dniu 21.X.47 r. ukonstytuował się Komitet Redakcyjny „Słownika Geograficznego Rzeczypospolitej Polskiej". Słownik znajduje się w opracowaniu redakcyjnym.

W dniu 28.X.47 r. odbyło się drugie zebranie Komitetu Redakcyjnego „Małej Encyklopedii Powszechnej". Przyjęto regulaminy i deklarację dla autorów. Wydawnictwo to ma charakter encyklopedii (dwutomowy) realiów i problemów. Opracowano już 17.000 haseł. Zeszyt pierwszy będzie gotowy w roku bieżącym.

Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dn. 18 września 1947 r. powołany został Komitet Redakcyjny Państwowego Instytutu Wydawniczego w składzie: 1) dr. St. Jędrychowski, 2) Jerzy Drewnowski, 3) dr. Henryk Jabłoński. Zakres działalności przewidziany jest w przepisach dekretu.

CENTRALNY ZARZĄD PAŃSTWOWYCH ZAKŁADÓW GRAFICZNYCH

Centralny Zarząd Państwowych Zakładów Graficznych powołany do życia w maju 1945 r. opanował krytyczną sytuację w polskim przemyśle poligraficznym spowodowaną ogromnymi zniszczeniami wojennymi. Straty wynosiły: około 40% wśród fachowców drukarskich oraz 60% w urządzeniach technicznych. W obecnym stanie C. Z. P. Z. G. posiada pod swoim zarządem 268 wszelkiego rodzaju drukarni, 2 fabryki farb drukarskich, 1 odlewnię czcionek, 2 warsztaty reparacyjne maszyn drukarskich i 2 szkoły graficzne.

Przeprowadzono komasację administracyjną i techniczną małych zakładów, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia zdolności produkcyjnej i wzrostu rentowności przedsiębiorstwa.

Przeprowadzono akcję odgruzowania maszyn drukarskich na terenie całej Polski. Wydobyto 608 maszyn drukarskich różnego typu nadających się do remontu i 244 sztuki innego sprzętu poligraficznego.

Warsztaty reparacyjne wyremontowały od początku swego istnienia t. j. od roku 1946 do chwili obecnej około 56 linotypów, oraz szereg innych maszyn drukarskich. —

Drukarnie C. Z. P. Z. G. przedrukowały w r. 1947 ok. 800 milj. arkuszy znormalizowanego papieru form. 61/86 (stanowi to ok. 29.000 ton papieru drukowego).

Fabryki farb wyprodukowały ponad 800 ton farb i środków pomocniczych. Prowadzona jest intensywna rozbudowa fabryk w Toruniu i Gdańsku, których specjalnością ma być produkcja suchych barwników, dotychczas sprowadzanych wyłącznie z zagranicy.

Odlewnia czcionek wyprodukowała w ciągu 10 miesięcy b. r. 98,2 tony czcionek i justunku.

Odlewnia osiągnęła już produkcję wyższą od przedwojennej i dostarcza dzisiaj ok. 12 ton czcionek oraz materiału zecerskiego miesięcznie.

Zakłady graficzne w kraju odczuwają brak wyszkolonego personelu, a szczególnie specjalistów wysoko wykwalifikowanych. Aby temu zapobiec i przygotować fachowo wyszkolony personel dla rozbudowujących się zakładów, Centralny Zarząd P. Z. G. uruchomił Szkołę Przysposobienia w Przemyśle Poligraficznym I stopnia w Nowej Rudzie, Średnią Szkołę Przemysłu Poligraficznego w Łodzi oraz wspomagał finansowo szkołę wieczorową w Katowicach. Szkolenie zawodowe odbywa się poza tym w Poznaniu, Bydgoszczy i Warszawie.

W miesiącu wrześniu b. r. ukończyło Szkołę Graficzną w Nowej Rudzie na D. Śląsku 85 uczniów. W drugiej Szkole Graficznej w Łodzi pobiera naukę ca 150 uczniów.

W trosce o podniesienie poziomu fachowego, C. Z. P. Z. G. wydaje miesięcznik poświęcony zagadnieniom przemysłu poligraficznego.

POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE.

Polskie Wydawnictwo Muzyczne (z siedzibą w Krakowie) zostało ukonstytuowane we wrześniu 1945 r. celem uzupełnienia zaległości wydawniczych z zakresu muzyki (do 1939 r. opublikowano zaledwie 10% ogólnego dorobku polskich kompozytorów), oraz dalszego rozwoju ruchu wydawniczego z dziedziny muzycznej. Po wojnie brak publikacji był tak znaczny, że uniemożliwiał działalność szkół muzycznych, estrad i ruchu amatorskiego.

W dotychczasowych pracach wydawniczych P.W.M., opiniowanych przez Państwową Muzyczną Radę Wydawniczą, starano się różnymi sposobami zadość uczynić najpilniejszym potrzebom: publikowano utwory drukiem, powielano je, a nawet przepisywano ręcznie. Obrót Przedsiębiorstwa, za II kwartał 1947 r. wynosił około 21 milionów złotych.

W dziale wydawnictw P.W.M. należy wymienić periodyk „Ruch Muzyczny" (nakład 2.500 egz.), którego zadaniem jest krzewienie zamiłowania i wiedzy muzycznej wśród społeczeństwa. Wydane zostały 22 numery „Ruchu Muzycznego".

Terytorialnie obsługa wydawnicza P. W. M. nie ogranicza się do kraju, lecz wybiega poza jego granice, gdzie nawiązuje wymianę dzieł z obcymi firmami wydawniczymi, dostarcza propagandowego materiału na koncerty muzyki polskiej do zagranicznych rozgłośni radiowych, filharmonii i t. p.

Ukazała się 145-ta pozycja wydawnicza: W. Lutosławski — „Piosenki dziecinne" do słów J. Tuwima, wydanie ozdobne.

Poza tym seria publikacji P.W.M. zawiera: W. Lutosławski — „Spóźniony słowik" i „O Panu Trelalińskim" do słów Tuwima, S. Wiechowicz — „Ćwiczenia w kluczach", 3 zeszyty „Pieśni Walki Podziemnej", 4 zeszyty kolęd: Pękiela, Prosnaka, Rutkowskiego i Ekiera, ponadto drugie wydanie: Zarzycki — „Mazurek", Ekier — „Kołysanka" i „Toccata".

W pracowni przepisywania nut znajduje się 41 materiałów. W druku: obszerny „Śpiewnik" młodzieżowo-szkolny B. Rutkowskiego i podstawowe podręczniki: „Harmonia" K. Sikorskiego, „Muzyka dla wszystkich" W. Rudzińskiego, „Dwudźwięki" Z. Jahnkego oraz partytury: W. Lutosławski — Wariacje symfoniczne, M. Spisak — Suita, B. Woytowicz — Symfonia, R. Palester — „Symfonia" i in. prace.

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY PRZEMYSŁU MUZYCZNEGO.

Powołane do życia zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dn. 29 lipca 1947 r. Zjednoczone Zakłady Przemysłu Muzycznego przejęły dotychczas i zabezpieczyły następujące fabryki:

1) Fabryka Fortepianów i Pianin w Legnicy, 2) Fabryka Fortepianów i Pianin w Brzegu n/Odrą, 3) Fabryka Mechanizmów Fortepianowych w Lublinie Legnickim, 4) Wytwórnia Fisharmonii w Lwówku Śląskim, 5) Warsztaty i Skład Instrumentów Muzycznych w Rawiczu, 6) Warsztaty i Skład Instrumentów Muzycznych w Kłodzku, 7) Warsztaty i Skład Instrumentów Muzycznych we Wrocławiu, 8) Polskie Zakłady Fonograficzne „Odeon" w Warszawie.

Przejęcie dalszych fabryk przewidziane jest w czasie późniejszym.

Fabryki Z.Z.P.M. zrekonstruowały ok. 100 fortepianów, pianin i fisharmonii. Fabryka „Odeon" produkuje płyty gramofonowe na potrzeby rynku wewnętrznego.

Państwowe Zakłady Przemysłu Muzycznego — na prośbę ośrodków muzycznych w kraju — nawiązały kontakty z zagranicą dla zakupu szeregu drobnych artykułów muzycznych, których dotkliwy brak odczuwa się na rynku krajowym jak: struny i części do instrumentów lutniczych. Sprowadzona już partia strun z Anglii zaspokoiła częściowo zapotrzebowanie szkół; w drodze jest następna partia przeznaczona na potrzeby świata muzycznego.

Dnia 25.XI.47 r. uruchomiono punkt sprzedaży instrumentów muzycznych w Katowicach. Punktowi sprzedaży „Ton" w Warszawie przekazano pierwszą partię fortepianów i pianin.

W fabryce „Odeon" w Warszawie wykończono sale „Studio do nagrań płytowych" (stan surowy bez uzbrojenia). W fabrykach Lubin, Legnica i Brzeg rozpoczęto roboty remontowe z funduszu inwestycyjnego. Z przyznanych kredytów przeprowadzono również szereg innych prac remontowych. Akcja inwe-

stycyjna — w miarę przyznawanych kredytów — przybierać będzie na sile. Staje się to koniecznością ze względu na postępującą rozbudowę szkół muzycznych oraz akcję umuzykalnienia szerokich mas ludowych.

NACZELNA DYREKCJA WIDOWISK ROZRYWKOWYCH.

Naczelna Dyrekcja Widowisk Rozrywkowych została utworzona zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dn. 2 maja 1946 r. w celu organizowania i prowadzenia oraz podnoszenia poziomu imprez rozrywkowo-widowiskowych.

Duża popularność i łatwa dostępność imprez widowiskowych (cyrki, lunaparki i in.) przy niskim poziomie produkcji artystycznych istniejących dotychczas drobnych przedsięwzięć prywatnych prowadzonych wyłącznie pod kątem zysku — powodowały konieczność zorganizowania przedsiębiorstwa w skali krajowej, którego zadaniem byłoby prowadzenie imprez widowiskowo-rozrywkowych mogących dać w tej dziedzinie kulturalną rozrywkę artystyczną szerokim masom ludności i jednocześnie być wzorem dla działających już prywatnych przedsiębiorstw rozrywkowych.

N.D.W.R. postawiono — jako zadanie wstępne — przejęcie pod zarząd i użytkowanie opuszczonych i poniemieckich przedsiębiorstw widowiskowych oraz organizowanie i zarządzanie nowoutworzynymi imprezami.

Po wykonaniu zadań organizacyjnych N.D.W.R. przechodzi do rozwinięcia stałej akcji w kierunku specjalnie starannego doboru i opracowania strony programowej i ciągłego podnoszenia produkcji artystycznych swych zespołów.

Stan posiadania N.D.W.R. zapoczątkowany sprzętem poniemieckim powiększył się w bieżącym sezonie o 1 cyrk i 1 lunapark i wynosi obecnie: 3 cyrki i 5 lunaparków.

Działalność widowiskowa N.D.W.R. w lecie bieżącego roku objęła 56 większych miast Polski. Frekwencja publiczności wynosiła: w cyrkach — około 400.000, w lunaparkach — ok. 1.350.000, łącznie — ok. 1.750.000 osób.

Na terenie Cyrku Nr. 2 w Łodzi urządzony został konkurs na najlepszy pokaz cyrkowy.

Zamierzone jest ogłoszenie konkursów na najlepsze teksty conferencier'ów, opracowania pantomin, tańców regionalnych, motywów muzycznych i in.

W toku są przygotowania do uruchomienia w okresie zimowym r. b. — i stałego prowadzenia w okresach zimowych lat następnych — kilkumiesięcznego kursu przeszkoleniowego dla już zatrudnionych artystów oraz kursu przygotowawczo-szkoleniowego dla młodego narybku sztuki cyrkowej.

Plan inwestycyjny przedsiębiorstwa na r. 1948 przewiduje, oprócz kapitalnego remontu budynków i urządzeń, budowę nowego cyrku objazdowego na 600 — 800 miejsc urządzenie „Parku rozrywkowego" w Warszawie.

T R E Ś Ć

BIULETYNU INFORMACYJNEGO MINISTERSTWA KULTURY i SZTUKI Nr 1

Opracowanie redakcyjne — Mieczysław Guranowski